

ARXIV

DEL
CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

FUNDAT L'ANY 1910

Nº 112

QUARTA ÈPOCA

GENER-DESEMBRE 2006

SUMARI:

Els nous costums alimentaris.

L'embriex de Sant Llorenç del Munt, per Francesc Palet i Setó.

La casa Pons de la Plaça Major, per Rafel Comes i Ezequiel.

Dues petites cavitats de Sant Llorenç del Munt: La cova del Figuerot i la Foradada de Puig Conill, per Xavier Badiella i Noguera.

Llops i ossos a Catalunya. Els segles XVIII i XIX segons les enquestes de Francisco de Zamora i Pascual Madoz, per Antoni Comellas i Garcia.

Dues obres d'art a la Catedral Basílica del Sant Esperit de Terrassa, per Francesc Palet i Setó.
Adéu, Jaume, per Concepció Rosaura i Raich.

CRÒNICA: Assemblees General Ordinària (31 de maig) i Extraordinària (7 de novembre). Actes celebrats. Exposicions.

ACTES SOCIALS: Caminada Infantil. Diada de Sant Bernat de Menthon. Campament Social de Vacances. Diada de Germanor i Marxa Popular. Dinar de Germanor: acte d'homenatge als socis de 25 i 50 anys d'antiguitat. Curs de GPS. Missa del Gall.

NOTICIARI DIVERS: Biblioteca. Taula Rodona "Més català al Diari de Terrassa". Marxa Excursionista de Veterans 2006. Nomenaments i altres.

Secció de Ciències Naturals: Sortides del grup d'Ornitologia i del grup de Botànica. Curssets.

Secció de Fotografia: Sortides realitzades el 2006. Cursos. Tertúlies fotogràfiques.

Secció d'Excursionisme: Vocalia de Senders. Petites Travessades Familiars. Vocalia de Clàssiques. Vocalia d'Història. Farigola Kinder.

Secció d'Alta Muntanya: Curs d'Excursionismes. Cim-Traça. Curs d'escalada en roca. Esquí de muntanya i cicle d'ascensions pirinenques. 9a Duatló d'Alta Muntanya de Catalunya.

Secció d'Esquí: 34è Curs d'Aprenentatge i Perfeccionament d'Esquí Alpí. 11è Curset d'Snowboard. 15è Trofeu Ciutat de Terrassa i Trofeu Adriana Tauler. 10è Picarol de Neu. Corredors del C.E.T. als equips nacionals i a l'equip de competició de la FCEH. Cursa Social. Cloenda de la Temporada 2005-2006. 33a Benvinguda a la Neu.

Secció d'Investigacions Subterrànies: Assemblea 2006. Activitats. Espeleokinder. L'avencó de les Feixes, per Jordi Guillemot.

Publicació periòdica del Centre Excursionista de Terrassa.

Carrer de Sant Llorenç, 10, 08221 Terrassa. Telèfon 93 788 30 30 - Fax 93 788 69 06

Correu electrònic: centre@ce-terrassa.org - Web: www.ce-terrassa.org

President C.E.T.: Àngel Casanovas i Crespo.

Redacció: Valentí Fabrés i Cardona, Francesc Palet i Setó, Salvador Vives i Jorba.

Els autors dels articles són els únics responsables de les opinions i comentaris.

Imprimeix: Egar-Gràfic, SL - Terrassa

Dipòsit Legal: B-5793-1963

Portada: "Nadelgrat". 3r classificat del 68è Saló de Fotografia del C.E.T. (Muntanya). Autor: Josep Planiol Salvà.

ARXIV

DEL

CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

FUNDAT L'ANY 1910

Adherit a la
FEDERACIÓ D'ENTITATS EXCURSIONISTES DE CATALUNYA
FEDERACIÓ CATALANA D'ESPELEOLOGIA
FEDERACIÓ CATALANA D'ESPORTS D'HIVERN
INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL

QUARTA ÈPOCA
GENER-DESEMBRE 2006
Núm. 112

ELS NOUS COSTUMS ALIMENTARIS

Ens referim als nous elements de nutrició.

No som especialistes en dietètica, que és una part de la medicina que concerneix al nodriment humà.

Bé prou, que en els diferents CURSETS D'EXCURSIONISME, que venim celebrant any darrera any, donem normes i explicacions adients a càrrec de persones idònies i bons coneixedors d'aquest tema. Avui només volem senyalar la sofisticació de la presentació dels aliments, preparats industrialment.

Això vol dir que les diferents maneres de condimentar i oferir les menges, han evolucionat sensiblement.

Les mestresses de casa, s'han alliberat en part de la feixuguesa del fogons.

Els productes en moltes ocasions són de preparació instantània. En contra sentim les exclamacions pel mal resultat que provoquen aquestes formes d'alimentar-se, si no es preveuen uns menús variats i per consegüent poc repetitius, per evitar problemes de salut i d'obesitat.

Ens trobem, doncs, enmig d'una voràgine de canvis imparables. Nosaltres que estàvem tan orgullosos de la "dieta mediterrània", ara resulta, que des de fora ens l'envegen. L'ús d'uns productes naturals produïts en el nostre clima, són

l'admiració de propis i estranys. Alguns d'aquests aliments els teníem o tenim oblidats. El pragmatisme s'ha anat imposant i les conserves, extractes, sobres i sobrets els tenim a l'ordre del dia.

Heus ací on volíem anar a parar. Han progressat tota mena d'envasos: de paper, cartró, llauna, plàstic, etc., que contenen els nous aliments.

Caldrà tenir una cura especial per part dels excursionistes, de no escampar aquestes deixalles i així evitar un altre impacte negatiu al medi natural.

L'EMBRUIX DE SANT LLORENÇ DEL MUNT

*A Josep Ma Arias
del seu parlament en la inauguració
del nou estatge social del CENTRE.
13 de novembre de 2004*

Des dels carrers i places de la ciutat
si alces la mirada cap al nord,
veus el perfil de la muntanya
nostra, amb el grisenc roquetar.

Quan el sol declina vers la posta
pren un nou matís; color rosat.
Dalt la carena tenim La Mola.
L'alberg i el cenobi venerat.

Tan bon punt has albirat
la lleu mantellina blanca,
que es posa al pic de l'hivern
en quedes tot admirat.

Restes embadalit i sorprès,
anheles assolir amplis espais.
A la primera ocasió, puges
cap al cim al que t'ha ullprès.

Quan l'home ateny el seu cim
mira la plana; s'extasia, somnia...
I, allí contemplatiu i absent
pren volada cap a l'espai sublim.

Benvolgut amic:

De les seves paraules del dia inaugural de les noves dependències del nostre Centre Excursionista, n'he compaginat aquestes cinc quartetes. Accepti-les amb el meu afecte.

Francesc Palet i Setó

LA CASA PONS DE LA PLAÇA MAJOR

Per Rafel COMES i EZEQUIEL

En el cantoner dels carrers de Cantarer, Major i Plaça Vella, Caixa de Terrassa té en projecte aixecar un nou immoble sobre el solar on, durant uns setanta-cinc anys, havia hagut la central de la Cia. Telefònica a Terrassa. Aquest edifici es va inaugurar, i amb ell el servei automàtic de telefonia a Terrassa, el 27 de desembre de 1931. L'edifici de la Telefònica s'havia construït on abans hi havia un antiquíssim comerç, conegut popularment per casa Pons, que fou enrunat el 1930. Aquesta casa havia quedat cantonera des que el maig de 1928 s'havia enderrocat la del seu costat, que fins llavors era la que feia cantonada, per permetre l'eixamplament del carrer Major.

Val la pena dedicar una mica d'atenció a aquesta botiga, la Casa Pons, que era a la vegada cereria, confiteria i adrogueria, perquè segurament que ha estat el comerç que durant més temps (més de tres-cents anys) ha aconseguit de sobreviure a Terrassa. Els seus successius propietaris, amb la probable excepció de l'últim, van obtenir-ne bon rendiment. Hi contribuïa la seva privilegiada situació de proximitat al mercat i especialment a l'església del Sant Esperit. La casa Pons era el principal proveïdor de ciris, atxes i exvots de cera per a les cerimònies religioses de la parròquia. Una altra característica comú de les famílies que el van posseir va ser la religiositat i vinculació amb la parròquia.

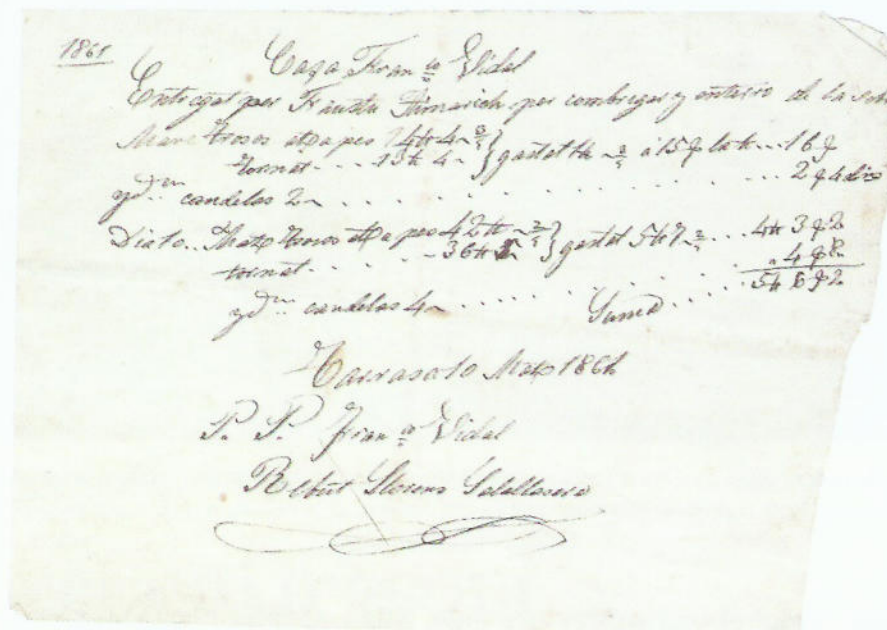
El nom de Pons és una derivació del de Pont que era el cognom de la família que antigament regia el comerç que, segons Baltasar Ragon, fou fundat per Francesc Pont a principis del segle XVIII¹, però que si donem més crèdit al que deia el mateix comerç, l'any de la seva fundació era bastant més reculad, exactament el 1619.

Francesc Pont, es va casar amb Caterina Augirot, una germana de la qual, Gertrudis esposaria Francesc Busquets, un dels més importants fabricants de draperia de la vila. El successor de Francesc Pont al front de la botiga, va ser el segon fill, Bru Pont i Augirot nascut el 1718, ja que el primer, Francesc, nat dos anys abans, professà el sacerdoci. Aquest religiós va ser inclòs per Fernando Ramírez de Luque, vicari de Lucena, en la seva obra Colección de santos màrtires, confesores y varones venerables del clero secular. El tercer fill va ser una noia, Teresa, que esposà en segones núpcies al botiguer sabadellenc Joan Amat i Salvany. Van ser els pares de dos destacats personatges; Fèlix i Jaume Amat de Palou i Pont, teòleg i bisbe de Palmira el primer (1750-1824) i economista el segon (1753-1819). Segons Soler i Palet, el 20 de novembre de 1756, Bru Pont, fundà un benefici sota la invocació de Santa Anna i Sant Miquel, instituït a l'altar d'aquesta devoció a l'església parroquial del Sant Esperit i Sant Pere. Aquest benefici perpetu i simple, havia d'obtenir-lo el reverend Francesc Pont, germà seu, que des del 21 de gener de 1739 pertanyia a la

1: R (Baltasar Ragon). *Las "Garlandes" de "Can Pons"*. Tarrasa Información 29/3/1953.

Comunitat de la parròquia i, després de la seva mort, algun altre clergue de la vila. El patronat dotà el benefici amb 2.000 lliures de capital, els rendiments del qual, 60 lliures anuals, percebria l'obtentor des d'aquell dia². El 5 d'agost de 1777, Elisabet i Gertrudis Pont, vídua i germana respectivament de Bru Pont, augmentaren la dotació anual amb 40 lliures més³.

El 1760 morí Bru Pont. La seva muller Isabel Amat va ser la usdefructuària dels seus béns i la filla Gertrudis Pont i Amat va ser-ne la heredera⁴. Gertrudis i el seu marit Antoni Vidal van ser els continuadors de la botiga de la Plaça Major. Els seus descendents portarien ja el cognom de Vidal, però els terrassencs no deixarien de anomenar la botiga per "cal Pont", nom que, com s'ha dit, va anar derivant a Pons.

Factura de 1861 de Francesc Vidal de la cera consumida en una cerimònia religiosa, signada pel seu encarregat Llorenç Salallasa.

Ignasi Vidal i Pont, casat el 1789 amb Anna Parera de Manresa, va succeir els seus pares al capdavant de la botiga. Ignasi fou administrador del Sant Hospital i Obres del Sant Esperit, fins que hi renuncià l'11 de juny de 1824.

Francesc Vidal i Parera, fill del matrimoni d'Ignasi Vidal i Anna Parera, maridat en primeres núpcies amb Engràcia Sanahuja i en segones amb Mercè Roca i Soler de Sant Llorenç Savall, fou el següent propietari de l'adrogueria. Un germà de Francesc Vidal fou el reverend Pau Vidal i Parera que pertanyé a la Comunitat del Sant Esperit i que morí el 1826 a l'edat de 26 anys. El 30 de juny de 1817, se li havia conferit la col·lació del benefici fundat pel seu besavi Bru Pont.

2: Joseph Soler y Palet. *Monografía de la Iglesia Parroquial de Tarrasa*. Biblioteca Històrica Tarrasense. Volum II. Barcelona 1898.

3: Fons notarial de Josep Antoni Puig i Gorchs. 5/8/1777. Arxiu Històric Comarcal de Terrassa

4: Testament de Bru Pont. 5/12/1745. Fons notarial de Fèlix Gusi. AHCT.

Des de la Plaça Vella podem veure com era d'estret el carrer Major. La casa cantonera de l'esquerra s'enderrocà el 1928 per eixamplar el carrer Major i la de la seva esquerra (enfosquida per l'ombra) és la casa Pons, que s'enderrocà el 1930 per aixecar l'edifici de la Telefònica.

A Francesc Vidal el van sobreviure dues filles, Dolors i Josepa, a cada una de les quals va llegar vuit mil lliures, una casa a la Font Vella i 5 accions de la fàbrica de gas, i un fill, Ignasi, que nomenà hereu⁵. Ignasi Vidal i Roca fou un reconegut carlí terrassenc que moriria als 28 anys en plena guerra carlina. No tenim constància, però, que la seva prematura mort tingués relació amb algun fet violent de la guerra. Quasi al mateix temps moria Isabel, germana soltera de Francesc Vidal a l'edat de 78 anys.

En morir, el 1861, Francesc Vidal, els seus fills eren tots menors d'edat, i s'optà per traspasar la botiga al seu encarregat, Llorenç Salallasera i Torrents (Sant Llorenç Savall 1843-Terrassa 1912), que, de molt jovenet, hi havia entrat de aprenent, i vivia i dormia en la mateixa botiga. Salallasera progressà socialment i econòmicament. Es casà amb Concepció Matarí i Oliu. El 1893 va aportar capital al seu cunyat Joan Matarí per crear la indústria de filats de cotó Matarí i Salallasera, origen de Filatures Matarí⁶. El 1900

5: Testament de Francesc Vidal. 3/10/1861. Fons notarial de Jacint Soler i Oliveras. AHCT.

6: Rafel Comes. "Matarí, Salallasera, Comerma (I)". Circular núm. 383 del Grup Filatèlic i Numismàtic de Terrassa, desembre 2002. Separata 111 de El Col·leccionisme de Temàtica Terrassenca.

Salallaserà va decidir retirar-se del comerç i la història tornà a repetir-se. Traspassà la botiga a Joan Trenchs i Capella (1875-1935), un dependent que hi havia entrat de jovenet. Trenchs, pertanyia a una família d'arrelades creences religioses. Comptà amb l'ajut del seu germà Mateu (1881-1936) fins que aquest, el 1911, s'establí pel seu compte en el local del carrer Major cantonada Cisterna, que havia ocupat l'Antoni Cuní, un adoguer que havia desaparegut de cop i volta de la ciutat després de fer copioses compres, i havia deixat els creditors penjats⁷. Mateu Trenchs, pare de l'escriptor Marian Trenchs i Boada, va morir assassinat pels incontrolats a la porta de casa seva el 30 d'octubre de 1936. Casat amb la sabadellenca Flora Escudé i Viñas, el matrimoni no tindria fills. Com el seu antecessor en el negoci, aconseguí una bona posició econòmica que el decidí el 1923 a traspassar el negoci a Feliu Armengol i Roca, que curiosament era, com Llorenç Salallaserà i l'esposa de Francesc Vidal i Parera, nascut també a Sant Llorenç Savall. Feliu Armengol com abans ho havien fet Salallaserà i Trenchs va seguir emprant el subtítol comercial d'Antiga Casa Pons, fundada el 1619. El 1927, abans d'enderrocar-se la casa per construir-hi l'edifici de la Telefònica, Feliu Armengol traslladà la botiga a la mateixa Plaça cantonada a la Font Vella on seguí fins a finals de 1932, que tancà aquest comerç tricentenari i anà a viure a Sabadell. El local l'ocuparia el 1933 la Ferreteria Puigmartí.

7: Marian Trenchs. *"Mateu Trenchs i Capella, un home de Déu"*. Terrassa 1992.

DUES PETITES CAVITATS DE SANT LLORENÇ DEL MUNT: LA COVA DEL FIGUEROT I LA FORADADA DE PUIG CONILL

Per Xavier BADIELLA i NOGUERA

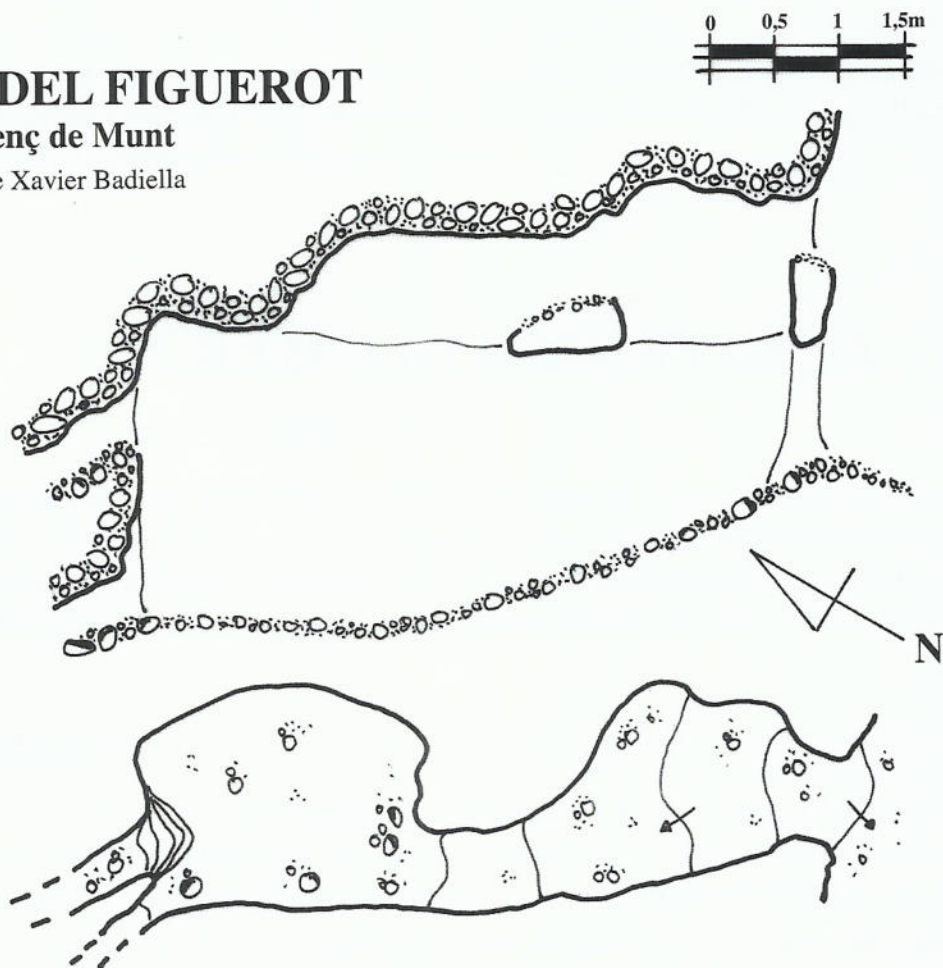
LA COVA DEL FIGUEROT

Ben segur que força gent ha sentit parlar algun cop de l'avenc del Figuerot, fins i tot ha estat publicat en el nostre Arxiu ja fa una colla d'anys. És aquell avenc d'una fondària considerable (més de 60 metres), molt conegut per l'estretor de la seva entrada i que pocs espeleòlegs han repetit la seva exploració. La cova del Figuerot, no passa precisament el mateix, doncs es tracta d'una cavitat de dimensions molt modestes.

COVA DEL FIGUEROT

Sant Llorenç de Munt

Topografia de Xavier Badiella

La seva localització és força senzilla. Cal iniciar la recerca a l'inici de la Canal de les Bruixes; just a peu de cinglera, ens desplaçarem a llevant de la paret rocosa. Tot revoltant el primer sortit de roca, trobem l'avenc del Figuerot a la nostra dreta, amb l'esquerda estreta i allargassada, perpendicular a la paret de roca, com si ens indiqués cap on hem que buscar la cova. Aquesta la localitzarem davant mateix de l'avenc, mig tapada per una figuera que al capdavant és la que dona nom a les dues cavitats.

L'entrada de la cova està mig amagada per una figuera que hi creix al seu costat, amb un escàs metre d'alçada i poc més de mig metre d'ample que permet entrar a l'habitacle, amb uns cinc metres de longitud d'extrem a extrem on l'amplada oscil·la des de bon principi i s'eixampla fins al metre i mig per tornar-se a estrènyer i assolir quasi dos metres a la part final. Aquí trobarem dues petites galeries impracticables i que posen fi a la cavitat.

LA FORADADA DE PUIG CONILL

La primera notícia que tenim d'aquesta cavitat data de 1988. Roger Garcia i Martí Puig, el 7 d'octubre d'aquell any, se'ls hi acudí enfilarse cap a la carena dels Ginebrers tot trescant des de Can Bufí i tot d'una s'ensopegaren amb aquest tret curiós de la natura, el qual ressenyaren en el llibre de sortides de la S.I.S. Fou el 2005 que el bon amic Òscar Masó i el seu germà, feren la primera ressenya, més com a lloc d'escalada que no pas com a fenomen espeleològic. A ells es deu la via d'escalada que circula per l'interior de la cavitat, amb sortida a l'exterior en mig de boscúria, bardisses i aritjols.

Un servidor, que es mira les coses des d'una altra perspectiva, la Foradada de Puig Conill no és res més que la resta d'un interessant avenc que el retrocés del cingle ha despullat de la seva part inferior.

Fa poc temps, amb l'amic Narcís Serrat ens vam engrescar a fer una ronda pel pati de casa (el "pati de casa" és com anomenen les nostres respectives esposes la muntanya de Sant Llorenç). Jo el duria a l'avenc del Sot de la Bota i ell m'ensenyaria la Foradada de Puig Conill.

La seva localització és força senzilla. Un cop a Can Bufí, cal prendre un camí pel costat nord que s'enfila cap a la carena dels Ginebrers tot resseguint la canal del Forn del Cargol. Poc abans de creuar aquest torrent podem observar a la nostra dreta unes parets de cingle que disten pocs metres del carriol per on anem. És en aquest cingle on cercarem l'entrada inferior de la Foradada. Aquesta s'obre a uns escassos cinquanta metres del carriol.

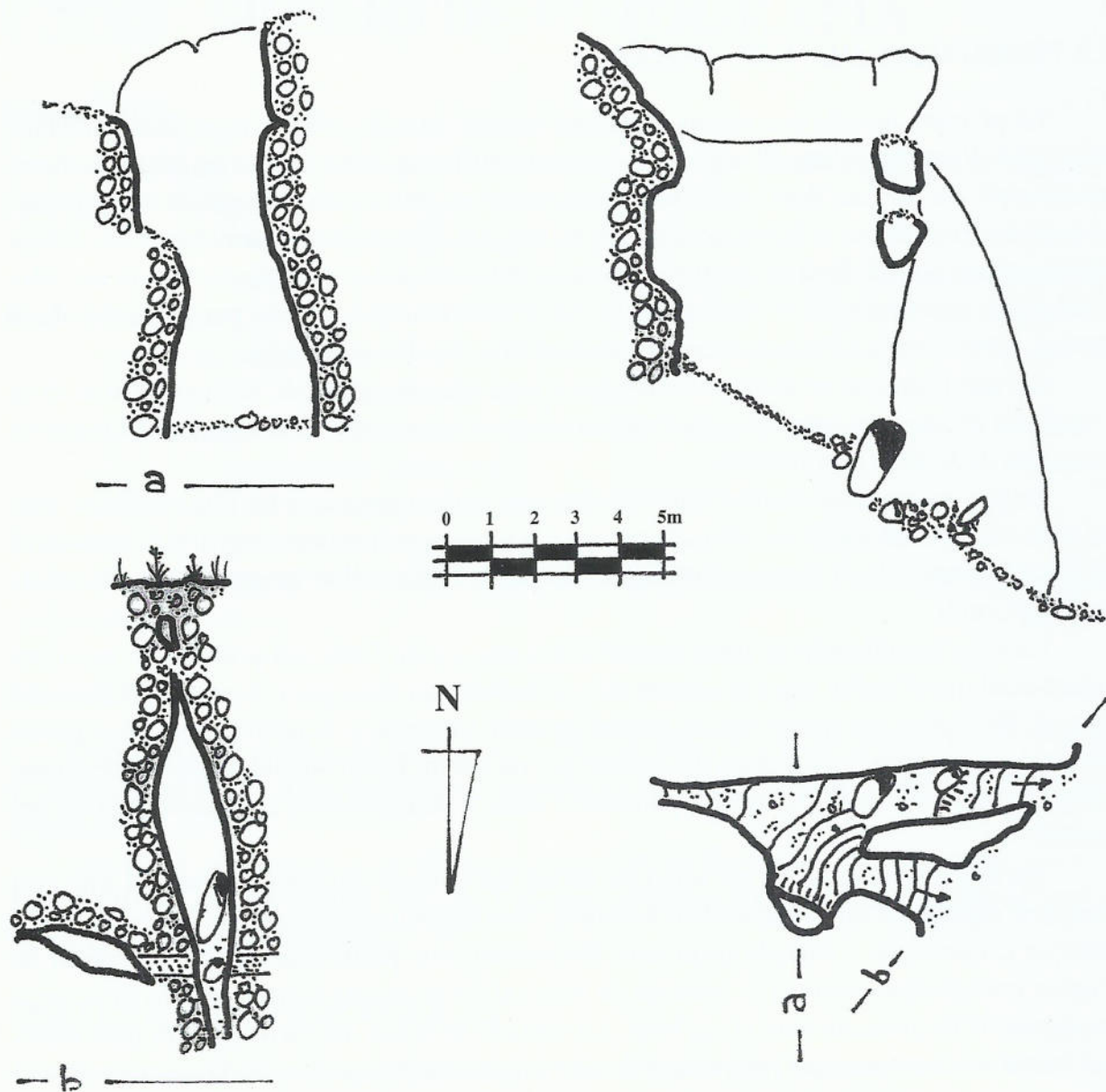
La boca inferior se'ns presenta en forma de cova de facció allargada, d'uns vuit metres d'alçada per un metre escàs d'amplada. Una segona obertura se'ns amaga al costat inferior esquerra de l'entrada principal. Remuntant uns petits repeus amb un parell de roques encastades, assolim la base de la vertical de la nostra Foradada. Un pou força erosionat se'ns presenta vers el cel blau. La vertical és d'uns set metres, fa un petit repeu pel costat nord mentre que per ponent discorre la grimpada que l'amic Òscar ressenya el

2005, amb una dificultat que no supera el IV°. Ens podem esmunyir cavitat amunt fent primer uns passos entre les dues parets de la cavitat i després desplaçar-nos cap el costat nord de la roca per sortir, cames ajudeu-me, entre la vegetació feréstega que creix en aquest indret. De fora estant, observem la cavitat com una magnífica boca erosionada i una vertical temptadora. El rappel per davallar es fa pel costat nord tot i que sense voler-ho et desplaçes cap a llevant. Com que no cal il·luminació de cap mena, és ideal per a fer pràctiques amb la mainada, sempre, és clar, prenent les mesures adequades.

LA FORADADA DE PUIG CONILL

Sant Llorenç de Munt

Topografia de Xavier Badiella

LLOPS I OSSOS A CATALUNYA

Els segles XVIII i XIX segons les enquestes de Francisco de Zamora i Pascual Madoz

Per Antoni COMELLAS i GARCIA

INTRODUCCIÓ

Francisco de Zamora (1757-1812) va efectuar diferents viatges per Catalunya entre els anys 1785 i 1790, tot fent anotacions de tot el que observava, essent notòries algunes descripcions geogràfiques, el paisatge, el medi natural i l'agricultura.

L'any 1789, a més a més, va enviar una enquesta amb unes 164 preguntes a tots els municipis catalans, de cara a completar una Història de Catalunya que després no va publicar. Depenent dels coneixements de qui responia, aquestes respostes ens forneixen també algunes dades valuoses.

Pascual Madoz (1806-1870) va efectuar també una enquesta, en general menys completa, a tots els municipis catalans a mitjans segle XIX, i l'any 1849 va publicar el seu Diccionario histórico-geográfico, les dades del qual ens subministren alguna informació suplementària.

Les transcripcions que hem extret de la bibliografia sobre aquests autors, les hem posat entre cometes. Les hem complementat amb altres dades de bibliografia diversa.

OSSOS

L'ós bru (*Ursus arctos*), és el mamífer terrestre més gran del país, té el pelatge de tons bruns. Plantígrad, pot posar-se dret sobre els seus peus plans, deixant grans petjades. Pot arribar, a tot estirar, als dos metres de longitud i al nostre país rarament supera els 180 kg. de pes en els mascles, uns 140 les femelles. Habita principalment en zones boscoses tranquiles. Tot i pertànyer a la família dels carnívors, és una espècie omnívora, amb una dieta essencialment vegetariana, el 85 per cent de la seva alimentació: fruits, baies, aglans, fages, arrels, bolets..., insectes, petits vertebrats, mel, carronya d'animals morts i que en cas de necessitat pot atacar animals silvestres o domesticats. Animal de costums crepusculars, esquívol i solitari, excepte a l'època d'aparellament. Molt rarament ataca sinó és que es trobi acorralat o que tingui cries. Els cadells resten amb la seva mare un any i mig. Hiverna durant els mesos més freds.

Animal present a la zona cantàbrica (Astúries, Cantàbria i Castella i Lleó). Uns pocs exemplars resten als Pirineus, des d'on algun exemplar entra al vessant sud català. Espècie protegida des de 1973, des de 1995 la seva mort està considerada delictes ecològic.

Ja a l'època medieval trobem alguna referència a l'ós. Curiosament la primera es refereix a la presència de l'ós al Baix Aragó (Muntanyes del Maestrat i Albarracín), segons la transcripció que **Manuel de Bofarull Sartorio** (1880) fa de la carta que el rei Jaume II envia al municipi de Mosqueruela en data 1 d'Agost de 1303, en aquests termes: "...que nadie en el término de dicho lugar de Mosqueruela, bajo pena de 60 sueldos de Jaca, en ningún tiempo ose cazar o matar con ballesta u otra artimaña a los animales expresados, a saber: jabalís, ciervos ú osos, y que nadie, bajo la pena de 40 sueldos de Jaca, con ningún pretexto ni en ningún tiempo, ose cazar o matar con ballesta u otra artimaña corzones o cabrones silvestres ... y pongáis dos hombres de entre vosotros, que guarden el término prescrito...".

El rei Joan I, dit *el caçador*, segons una transcripció del mateix autor, escriu el 26 d'abril de 1396 a la seva esposa Violant: "Vuy som anats a caça aixi com se conten desus et en la Marsal de Bellcayre havem morts II porchs e queus deym que en aquesta terra ha la millor caza de porch que nos veessem james ab qui ni hagues prou... Plar havem haut com havets feta penjar la pell del **Onso** a la porta del Castell de Perpenya axí com aquelles dels **llops** ...". Ja en aquella època la caça del porc senglar era la més habitual com a caça major. També la cetreria o caça amb falcons era força corrent.

Mª Luisa Ledesma recull dades sobre la caça a l'Extremadura Aragonesa (Daroca, Calatayud, Teruel, Sierra Albarracín, Maestrazgo y Gúdar), on a la baixa edat mitjana, els primers temps de la repoblació cristiana, hi havia "corzos, cabra montés, ciervos, jabalís y osos" i possiblement també l'ase salvatge. Aviat la caça, legal o furtiva, va acabar amb la majoria d'espècies. La presència de l'ós a l'època alt medieval s'estenia encara per totes les muntanyes del centre de la península ibèrica. Reis i nobles s'otorgaven llavors el dret a la caça, sobretot la caça major, només en benefici propi, més com un esport i una pràctica de lluita, que no pas per cap necessitat.

Així, en una cacera efectuada pel rei de Navarra a Roncesvalles a l'hivern dels anys 1164 i 1165, segons va publicar a *Historia de la Monteria en España* el **Duque de Almazán** (1934) van abatre "14 osos, 16 jabalís, 22 venados, 15 corzos, 12 rebecos, 44 liebres, 65 faisanes". La caça era abundant, però moltes espècies van acabar escassejant aviat. En temps dels Reis Catòlics, escriu el mateix autor, hi havia l'ós a Manzanares el Real, i es prohibia als "villanos", prop de la marisma de Sevilla, caçar "puercos, osos, venados, gamos, salvaginas". Més tard, en temps de Carlos V i Felipe II, el segle XVI, ja no se citen ossos en aquestes zones. Col·locaven també xarxes de varis kilòmetres que conduïen els animals, sobretot cérvols, daines, isards i senglars, a un embut sense escapatòria, on eren rematats o queien en grans fosses, convertint la caça en una carnisseria i un espectacle macabre. A partir dels segles XVI i XVII, l'aparició d'arcabussos i escopetes va empitjorar encara més la situació. Llegim que Felipe IV, a meitat del seu regnat: "con la bala ha muerto más de 600 venados, y mayor cantidad de gamos y más de 150 jabalís, lobos, más de 400, cosa que parece imposible".

El Consell de la Terra d'Andorra va aprovar l'any 1390 una ordenança establint certes

recompenses, segons la transcripció que **Susanna Vela** (2002) en fa al *Diplomatari de la Vall d'Andorra Segle XV*. Dita ordenança diu que “tot hom he tota fembra de les Vals d'Andorra que matarà I lop ho una cadelada de lops dins los límits de les Vals d'Endorra, que age XX sous...” Si es tracta d'un ós o els seus cadells, deu sous i si mata un llop cerver (linx), cinc sous. Veiem que es valorava més la mort d'un llop que la d'un ós, doncs el primer podia causar més danys a la ramaderia.

Pere Gil (1600), en el manuscrit que va titular *Libre primer de la historia Cathalana en lo qual se tracta de Historia o descripcio natural, ço es de cosas naturals de Cathaluña* escriu : “Ossos se son trobats en molts deserts y boschs de Cathaluña: pero ara ja apenas se troban, que se son casi acabats”. Per deserts entenguem llocs deshabitats.

Fotografia d'Antoni Comelles, Parc dels animals dels Angles (Cerdanya)

Zamora escriu al seu diari, l'any 1789, camí del Port de la Bonaigua: “y se nos dió noticia de un famoso oso carnicero que anda en este puerto haciendo terribles estragos en los ganados y defendiéndose a pedradas de los perros”. En aquesta època els ossos només restaven presents als Pirineus i a la zona cantàbrica.

També segons Zamora hi havia ossos, llops i llop cerver a la zona de Sant Joan de l'Erm (Serra del Cadí) i escriu sobre “los estragos que experimentan con los osos y los lobos” i que “vi pieles de osos, espantosas”. També Zamora recull la resposta que **Pedro de Ferrer y de Berenguer** fa del corregiment de Talarn (comarques dels Pallars i Ribagorça): “Se crían en todo el país con abundancia perdices, liebres y conejos. Cisnes, poquísimos se ven. De las ave duque, más que medianamente. **Osos, lobos**, zorros, cabras montesas, hircos, isars y javalíes, bastantes. Y se vende la caza en los pueblos, ferias y mercados”.

Madoz, al parlar de Mosqueruela (Teruel) escriu que Jaume I d'Aragó acostumava a passar-hi l'estació calurosa. Però la caça principal, l'any 1845, només és de conills i perdius. El mateix autor, escrivint en general de la província de Huesca diu: "...hallándose en la parte de la montaña el grande oso, el lobo cerval, el sarrio ó cabra montés, el jabalí, el corzo, la zorra, el melon y la fuina; descollando sobre las cimas el águila imperial, el tallabueso, el gabilán, el buitre, el cuervo, el buho..." A part d'alguna imprecisió, destaca a més de l'ós, la presència del llop cerval o linx.

De Benasque cita "cabras monteses, algunos osos y muchos lobos".

Madoz, diu sobre els Pirineus lleidatans: "los osos son muy escasos (Valle de Aran)".

Recull dades de pobles pirinencs que citen l'ós. De Montgarri cita "cabras monteses, lobos, osos y zorros". Les cabres segurament serien isards.

D'Arties, a la Val d'Aran, escriu "perdices, liebres, cabras monteses, zorras, lobos, y pocos osos". D'Isil destaca: "hay caza de perdices, liebres, cabras monteses y osos, y pesca de truchas". D'Arreu, cita "lobos, zorros y algunos osos". De València d'Àneu: "caza de liebres, perdices, cabras y pavos monteses, y algunos osos..."

D'Espot cita "liebres, perdices, conejos, cabras monteses, osos, aves de paso, truchas".

De la Vall de Boí escriu: "Bosques de pinos y abetos, en su espesura se abrigan muchos osos, jabalíes, lobos y cabras monteses". De Taüll reitera: "liebres y perdices, codornices, y algunos osos, jabalíes y cabras monteses".

D'Aineto, a la Vall de Cardós, "cabras monteses, osos, liebres, conejos, perdices, truchas".

Quan descriu Andorra afegeix: "saltan con libertad entre los jarales y mayores espesuras las cabra monteses, los osos, lobos, zorras, liebres y ardillas..."

Quan escriu sobre el partit judicial de Tremp, on estaven inclosos els dos Pallars, diu: "y muchos lobos y algunos osos en los montes inmediatos al Pirineo".

Sobre la Serra del Cadí cita entre altres "gatos silvestres, osos, cabras monteses, jabalíes y otros animales dañinos".

Eugeni Casanova (1997) en el seu llibre *L'ós del Pirineu, crònica d'un extermini*, que és un compendi de la història passada i present de l'ós als pirineus, escriu que l'any 1948 es va matar l'últim ós del Pallars, i el 1954 va ser abatut l'últim ós a Catalunya. I que la fi de ossos i llops al Pirineu va anar lligada tant a la caça com a l'ús del verí. "No és sols que no s'hagi fet res per salvar-lo: s'ha fet tot el possible per liquidar-lo" afegeix lacònicament.

Finalment, recollim de **Joan Amades** (1964), en el seu volum sobre folklore de Catalunya, el joc de l'ós que es conservava entre la xicalla andorrana, on un fa el paper d'ós i un altre que el mena: "... i entre tots dos sostenen una corda, cada un per un cap. Sense deixar anar per a res la corda ni parar de voltar, el qui mena el joc ha d'evitar que ningú pugui tocar l'ós; si algú el toca, passa a fer el paper de menador o d'ós". I afegeix: "La pastoralla andorrana deia que es podia amanyagar un ós i fer-lo esdevenir fàcilment caçable voltant al seu entorn i bellugant-se activament en sentit circular per la seva vora.

El moviment giratori li ensopia el cervell fins a fer-li perdre l'esma de defensar-se i, malgrat la seva gran força, es deixava agafar sense resistència”.

També **Joan Amades** (1974), recull la rondalla *En Joan de l'ós*, rondalla estesa per tot Europa.

LLOPS

El **llop** (*Canis lupus*), té aproximadament la mida d'un gos pastor alemany, de tons grisos i brunencs, les orelles triangulars i punxegudes, pot arribar als 120 cm. de longitud i els 50 kg. de pes en els mascles, 38 les femelles. Espècie carnívora, que pot caçar des de petits mamífers fins a grans herbívors, tot i que no menysprea carronya, insectes, fruits i granes. Davant un atac a un bestiar sense protecció adient, pres d'una frenètica excitació, una llopada pot acabar amb un ramat sencer, conducta coneguda també d'altres mamífers. Viu de forma gregària en clans familiars, tanmateix els joves també es dispersen. Té una major activitat nocturna i crepuscular.

És una espècie protegida a Andalusia i Extremadura i la seva caça es troba regulada a la resta d'Espanya (Galícia, Asturies, Cantàbria, Lleó, Zamora, Palencia i Burgos), i a Catalunya es va extingir, excepte darreres notícies de la presència d'un llop al prepirineu català.

Pere Gil (1600) va anotar que “llops y ha molts en las montanyas desertas de Cathaluña; y los cassan ab los gossos y mostins; los quals quant son molts y valerosos los prenen y matan: altres vegadas se matan ab escopeta à pas com los porchs senglars...”. Després afegeix: “Y quant algun caçador ha mort un llop lo aporta per las vilas y llochs, en special per las masias y casas dels qui tenen bestiar; y algu li dona un real, altre un cabrit, altre un anyell, per lo treball que ha pres en cassarlo: y desta manera ab tan bon premi lo caçador guaïnya molt; y los llops son desterrats, ò almenys aminvats que no son tants ni fan tant de dany enlo bestiar, lo qual costum es molt bo”.

El **Duque de Almazán** (1934) en la seva obra recull una certa davallada en el nombre de llops ja al segle XVIII. Carlos III va fer unes “pragmáticas para la conservación de la caza... y sobre todo, para exterminio de los lobos...” O que Felipe IV “mató 13 lobos en un dia”. Encara tenien la gosadia de culpabilitzar el llop dels exterminis que feien amb les seves caceres. Les batudes i les recompenses per tal d'aniquilar els llops van ser moneda corrent.

Zamora, recull unes respostes de la Vall de Cabdella, al Pallars, i del municipi de la Pobleta de Bellveí responen: “Hay en este término lobos, zorras, y cerdos silvestres...”. També recull la resposta de l'abat de Gerri sobre Cabdella, on escriu: “Los perros que se crían para guardar de los rebaños a los ganados son de buena casta, grandes y fuertes, combaten con los lobos, que se crían bastantes, y los ahuyentan...” I del poble d'Erinyà, al Pallars Jussà responen: “Las fieras y aves que se crían en el término son lobos y zorras, algunos gavilanes...” i de manera semblant contesten de Sossís.

Zamora, recull a la resposta número 75 que van donar de Martorell (Baix Llobregat) el següent: “El lobo, la zorra, el gato almezuquer, el águila, el duque, qüerbo y el gabilán, todos crían en este término”. És curiós que a finals del segle XVIII i en un lloc relativament proper a Barcelona esmentin encara el llop. I a prop del camí carreter de Barcelona a Madrid, quan feia poc, el 1769, s’havia aixecat el pont sobre el riu Llobregat, a Molins de Rei. **Zamora** anota el següent: “Se paga un peazgo con arreglo al de Castilla... siendo exentos los individuos de Molins, Pallejà y Sant Vicent dels Horts”. Sembla que això dels peatges ja ve de lluny.

Madoz, parlant de Catalunya en general diu: “en el Pirineo habita el oso, la cabra montés y el jabalí, y en los demás montes lobos, zorras, jabalíes, tejones, hurones, mustelas, gatos monteses etc.”. Afegeix, citant espècies dels Pirineus lleidatans: “Perdices blancas y cherras. Pavos, gallos y cabras monteses, jabalíes, lobos, zorras. Nutrias, escasas, en orillas del Segre”. I en la Val d’Aran “hay también por todas partes cabras monteses, liebres, venados, perdices, lobos, osos, zorras...”.

De Llimiana, a la serra del Montsec cita: “conejos, liebres y perdices... también se encuentran en el bosque lobos y cabras monteses”. De Isona, a la conca de Tremp diu: “y en los bosques lobos y jabalíes”. També a la Noguera, a Ós de Balaguer, hi ha caça de “liebres, perdices, conejos y algunos lobos”. Escrivint **Madoz** sobre el Berguedà diu: “caza de conejos, perdices, y algunas zorras y lobos”.

Madoz cita respecte a la província de Tarragona: “liebres, conejos, perdices, cabras monteses, lobos y otros animales dañinos”. De Tivissa escriu: “caza de conejos, perdices, lobos, ardillas y cabras monteses”. Així i tot en moltes respostes de poblacions dels Ports de Tortosa, com Arnes, Horta, Tortosa, Paüls, no s’esmenta el llop.

De la província de Girona escriu: “Caza de perdices, conejos, liebres, zorras, lobos y jabalíes...”. Segurament a la zona pirinenca.

Sembla doncs que a meitat del segle XIX el llop ja era ben escadusser i la seva població arraconada a determinades zones muntanyoses i als Pirineus, on es va acabar d’exterminar a principis del segle XX.

El llop al Vallès, Sant llorenç del Munt, l’Obac i rodalies de Terrassa:

Al Vallès Occidental, trobem una Ordinació de Bon Govern de la Batllia de Terrassa, de data 15 de gener de 1371, recollida per **Salvador Cardús i Florensa** (2000) sobre la crida al sometent per a la persecució dels llops, i qui no ho faci en resultarà amb una multa: “... que si negú trobaria lop, negú en fra festa qui fos entra setmana, que matés so e somatent lo deya seguir. E que tot hom qui aquell so hoyrà, que y deya axí e seguir lo dit lop ho lops e aucirà, si ffer-ho pot, sots ban de XII sous...”.

Del “*Llibre de Notes dels Hereus de Can Torres de Matadepera. 1699-1824*” llegim: “Item lo any 1700 de un remat de moltons que tenia a casa de n Farres de Baÿx al mateix terma de Matadepera lo die 22 de Juny a la nit me mata lo llop deu moltons y al preu que costaven valian vint y sinch lliuras pero al preu que veniem los altres valien 40 lliuras”.

El moltó és el mascle de l'ovella. En una altra nota escriu: "Lo die 5 de desembra de 1702 lo llop me ha menjat un nodris que m costava trenta rals dich 3 lliures". Un nodris és un porquet de fins tres o quatre mesos. Una nota curiosa d'aquest llibre diu així: "Vuý die 26 de dezembra de 1703 jo Miquel Batlles he llogat ha Pau Picasso per a gorda los tossinos y hes fill de Vacarissas y per cada any guanya de soldada 4 lliuras i 6 sous". Segurament aquest personatge seria Pau Picassó, amb accent agut.

Joan Baptista Galí i Barba (1993) recull en un article una altra notícia d'aques llibre de notes. "Lo die 22 de dezembra de 1702 lo llop se m'ha menjat un crastat al capdevall del mas que valie 2 lliures 10 sous". Un crastat era un boc castrat, el mascle de la cabra.

A la resposta que Jaume Ubach, de Vacarisses, fa al qüestionari de **Zamora** cita també el llop, a més de guineus, perdius llebres i conills, segons publica **Àngel M. Hernández i Cardona** (1999). I afegeix, aquest últim autor, un comentari clarivident: "ara, sense la presència d'aquests predadors, les poblacions de senglars augmenten desmesuradament causant a l'agricultura més danys que els propis llops". En un inventari de 1780 de la casa de l'Obac (Vacarisses), trobem "una trampa de ferro per agafar llops", segons publica **Josep M. Faura** (1993). També escriu aquest autor, en referència a l'Obac: "Antigament també hi havia llops, gairebé fins a mitjan segle passat (segle XIX), que donaren nom a unes canals secundàries de la del Collet Estret".

En referència a Olesa de Montserrat, **Àngel M. Hernández i Cardona** (2000), escriu que "entre les condicions dels arrendaments de la carnisseria de la vila d'Olesa corresponents al segle XVIII s'especifica que els pagesos podran vendre, sense pagar cap dret, la carn del *bestiar que s'esdevingués tenir algun encontre com és del llop*". Afegeix el mateix autor que encara al segle XIX, "el traginer Joan Figueras i Càlix, que solia fer l'itinerari de Terrassa a Olesa, a vegades venia de nit *acompanyat de llops fins a vora d'Olesa*".

De les respostes de **Madoz** a la zona del Montseny, citen el llop a les poblacions de Viladrau, Cànoves i Tagamanent per exemple. A Talamanca, Bages, al nord de Sant Llorenç del Munt, cita: "conejos, perdices y algunos lobos".

Si continuem amb les dades de **Madoz** al Vallès Occidental, a Castellar del Vallès escriuen: "caza de perdices, ánades, conejos, liebres y lobos".

La pobresa faunística queda patent a Terrassa, on diu que hi ha "caza de conejos, perdices y pocas liebres". I si ens acostem cap a Barcelona, aquest autor ja no cita el llop a Martorell.

Albert Manent (2002) recull en un article diverses cites, com una batuda contra el llop que varen ordenar les autoritats l'any 1721 al terme de Sabadell. També que entre els anys 1840 i 1850 se n'havien vist encara en aquesta població, o que: "A Rellinars, els de Can Pau Sallés tenien una vinya a Matarrodona i un home marxava dalt de la burra amb un gosset. Com que el seguia el llop, li tirava mistos encesos...". O que un matador de porcs que anava de Sant Llorenç Savall al Genescà "l'endemà el van trobar mort amb sis llops més que havia liquidat amb el seu gran ganivet". Afegeix algunes dades generals, com que es va exterminar l'últim llop a Viladrau la segona desena del segle XX, als Ports de Beseit vers el 1930, i en alguna zona del Pirineu vers el 1945.

Fotografia d'Antoni Comelles, Parc dels animals dels Angles (Cerdanya)

També es coneixen varis topònims a Sant Llorenç del Munt i l'Obac: La Canal del Llop, entre el Collet estret i el torrent de Roca Salvatge (Obac) i el Morral del Llop al sud de La Mata. **Salvador Cardús** (1928), va recollir el topònim "El Racó del Morral del Llop, al vessant de l'alzina del Sal·lari", i l' "Alzina del Llop: s'alçava a tramuntana del turó de la Servereta" al Nordest de la Mata, i la "Boixera del Llop: tros de bosc de sobre la bauma del Rossinyol, a la canal de les Guineus" (entre el Sot de la Bota i les Teixoneres). En el *Dietari de Grancesc Gorina i Riera, pagès de Matadepera* (2003) hi ha un paràgraf que ens explica on es troba: "1853. Dia 22 setembre, previ avís del senyor alcalde de Sant Llorens Saball y entra las huit i nou del matí, se ha comparegut dal la montanya dels Obis a fin de arreglar los termenals de Matadepera, Sant Llorens Savall y Mura. Y, estàn tots tres termas o lo comicionat de cada un dels tres poblas citats reunits en lo punt nomenat la Boixera del Llop, allí se ha dit que confrontan tres alcaldias, Matadepera, Sant Llorens Savall i Mura. <H> a dit punt se ha resolt plantar-i una fita triangular que dividèixia tres termas, abent-i a cada cara la marca corresponent. Jo Francisco Gorina, regidor comicionat de Matadepera.". També en aquest diari el seu autor explica una "Recepta de nodrisos per curar-los al llubàs. Si los porchs vos tenen llubàs, los curareu de aquest modo." El llubàs era una malaltia produïda al bestiar de llana per la vista o la por de l'atac del llop, segons recull el transcriptor del diccionari Alcover-Moll.

També el mapa de Sant Llorenç del Munt assenyala, en terme de Castellar del Vallès el Sot del Llop i la carena del Sot del Llop, entre el Montródon i el pont del Guinard (en un altra mapa assenyala aquí el Turó del Llop). Al cantó de Mura hi ha la Plaça del llop, a la carena de la Roca Picarda, en un encreuament de camins.

A la revista *La Ilustración venatoria* de 20 de maig de 1880 apareix un article titulat “una batida de lobos”, reiteratiu sobre la maldat que s’atribueix a tota una sèrie d’animals considerats nocius, i que diu així: “El cazador que tiene la cruel osadia de quebrantar la veda se equipara con esos animales feroces y dañinos a que aludimos, entre los cuales figuran los lobos en primera línea, á causa de su famélico apetito, y de los elementos con que cuentan para llevar á cabo sus repugnantes fechorias. ... ocioso nos parece detenernos a pintar una vez más los instintos sangrientos del lobo, el daño excesivo que hace con sus perennes rapiñas, y la astuta malicia que despliega a fin de apoderarse de la pieza que es objeto de su codicia”.

Joan Amades (1964) en la seva obra sobre Folklore de Catalunya, recull el *Joc del llopet*: dels participants, “un fa de pastor, un altre de rabadà i un tercer de llop. Els demés són ovelles”. Aquestes fan el ball rodó i canten: “Anem, anem, anem a l’hort a veure si el llopet és viu o mort”. Si el rabadà troba el llop amb els ulls oberts “és senyal que és mort, i al contrari si els té tancats. El rabadà diu al pastor l’estat del llop”. Si el troben viu tots fugen empaitats pel llop fins que aquest agafa una ovella, i així fins acabar amb tots els participants. Afegeix l’autor: “És opinió dels pastors que els llops dormen amb els ulls oberts, que també els hi tenen quan moren i que moltes vegades caminen i accionen amb els ulls clucs”.

També recull el Joc del llop cerver, espècie que s’ha identificat amb el linx, però que l’autor identifica amb una espècie imaginària: “Hom qualificava aquest joc del llop cerver, espècie llegendària provinent de l’aparellament del llop amb el cérvol, que era considerada com la més terrible i ferotge de la seva espècie”.

També recull **Joan Amades** (1979), relacionades amb el llop, dues cançons, la del *joc del llopet* esmentada i *La capta del llop*, que va recollir cantada per Maria Pujol de Castellar del Vallès l’any 1918 i que diu així:

Sortiu gent a la finestra
si voleu veure el traïdor,
i veureu la mala bèstia
que us feia tanta por;
ja l’hem mort i l’hem matat,
la gara, gara, gara,
deu-nos la paga aviat.

Ja podreu sortir al defora
sense pena ni recel
i voltar per la muntanya
som si voltéssiu pel cel.

Deu-nos ous i botifarres
i també carn de corder,
que cap xai de la ramada
no us robarà el llop cerver.

L'autor afegeix en una nota: "Fins a la primeria del segle present (segle XX) fou costum del qui matava un animal danyós al camú, ós, llop, guineu, i àdhuc per alguns indrets una àguila, que passegés la bèstia pel veïnat, de casa en casa... La gent compensava als caçadors donant-los quelcom en diners o en queviures. A la darrerria del costum, pel Vallès, els carnissers donaven costelles". I també: "Hi havia caçadors que es dedicaven a la cacera de llops per a poder-los captar, sobretot per contrades de muntanya, on aquesta fera era molt abundant i constituïa un seriós estrall per als ramats."

També recull el mateix autor una quarantena de refranys sobre el llop, per exemple:

- "El llop sempre va a caçar lluny del lloc on sol estar.
- Ovelles sense pastor, recapte pel llop.
- Ramat sense gos, del llop és perillós.
- Llop amb pell d'ovella mai no porta esquella.
- Qui del llop parla, prop li ix.
- Ovella de molts, el llop se la menja."

També recull **Joan Amades** (1974) una quarantena de rondalles i faules sobre el llop. En una nota d'una d'elles escriu: "Hi ha la creença que el llop té la virtut de tallar la veu de les persones que veu i que vol atacar perquè no puguin cridar i demanar ajut. Per això, quan algú està molt afònic i sense veu, se li pregunta si ha vist el llop...".

Josep Alanyà (2003), en un llibre sobre etnografia de la Terra alta, descriu així un joc infantil que fa referència al respecte que es tenia a aquest animal: "Una noia fa de llop aterridor tot dissimulant i donant voltes entorn de la rotllana de noies que seuen a terra mentre fan veure que, alienes a la bèstia, renten roba i canten:

Jo rento bugada,
la rento molt bé;
que no vingue el llop,
ja ve, ja ve, ja ve.

Quan el llop sent les darreres paraules, les noies s'aixequen de terra, el llop les empaita i aquella que agafa para".

BIBLIOGRAFIA I DOCUMENTACIÓ

- ALANYÀ I ROIG, Josep: *Etnografia de la Terra Alta*. Consell Comarcal de la Terra Alta 2003
- AMADES, Joan: *Folklore de Catalunya. Costums i creences*. Editorial Selecta. Barcelona 1964
- AMADES, Joan: *Folklore de Catalunya. Rondalles*. Editorial Selecta. Barcelona 1974
- AMADES, Joan: *Folklore de Catalunya. Cançoners*. Editorial Selecta. Barcelona 1979 (2a edició)

- AHCT (ARXIU HISTÒRIC COMARCAL DE TERRASSA): *Llibre de notes dels Hereus de Can Torres. Matadepera 1699-1824* Fons Can Falguera
- BARTOLOME ZOFIO, Jorge i VEGA, Isaac: *El oso pardo* WWF/ADENA. Editorial Debate SA. Madrid 1999
- BARTOLOME ZOFIO, Jorge i VEGA, Isaac: *El lobo ibérico* WWF/ADENA. Editorial Debate SA. Madrid 1999
- BOFARULL, Manuel de: *La Ilustración venatoria*. Madrid 1880
- BOIXAREU, Ramón: *Resposta del corregiment de Talarn al qüestionari de Francisco de Zamora (1789)*. Editorial Virgili & Pagès S.A. Lleida 1989
- BONETA, Martí: *Respostes de la vall de Cabdella al qüestionari de Francisco de Zamora (1790)*. Pagès Editors. Lleida 1991
- CARDÚS i FLORENSA, Salvador: *Ordinacions de Bon Govern de la Batllia de Terrassa (1299-1625)*. Fundació Salvador Vives i Casajuana. Barcelona 2000
- CARDÚS i FLORENSA, Salvador: *Recull toponímic de la muntanya de Sant Llorenç del Munt*. Butlletí del club Pirinenc de Terrassa. n° 29 1928
- CASANOVA, Eugeni: *L'ós del Pirineu, crònica d'un extermini*. Pagès editors. Lleida 1997
- CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA: *Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac (Mapa topogràfic)*. Terrassa 1988
- CODINA, Jaume, MORAN, Josep, RENOM, Mercè: *El Baix Llobregat el 1789. Respostes al qüestionari de Francisco de Zamora*. Curial Edicions Catalanes Barcelona 1992
- COLL, Pep: *Respostes al qüestionari de Francisco de Zamora (1790)*. Virgili & Pagès, SA Lleida 1990
- COMASÒLIVAS i FONT, Joan: *Dietari de Francesc Gorina i Riera, pagès de Matadepera (1841-1904)*. Curial Edicions Catalanes. Barcelona 2003
- DUQUE DE ALMAZÁN: *Historia de la Monteria en España*. Madrid 1934
- FAURA, Josep M.: *Història de la serra de l'Obac*. L'Avenç S.L. i Diputació de Barcelona 1993
- GALÍ i BARBA, Joan Baptista: "Llibre de notes del Hereus de Can Torres. Matadepera 1699-1824" *Revista Terme*. Terrassa Nov. 1993
- HERNANDEZ i CARDONA, Angel M.: "Vacarisses al segle XVIII Respostes de Jaume Ubach al qüestionari de Zamora". *Revista Balcó de Vacarisses*, 374 1999
- HERNANDEZ i CARDONA, Angel M.: *Olesa al final del segle XVIII segons les respostes de Joan Boada al qüestionari de Zamora*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat 2000
- IGLÉSIES, Josep: *Pere Gil S.I. (1551-1622) i la seva Geografia de Catalunya*. Societat Catalana de Geografia. Barcelona 2002
- LEDESMA RUBIO, Mª Luisa: "La caza en las cartas de población y fueros de la Extremadura Aragonesa". *Rev. Aragón en la Edad Media VIII* Zaragoza 1989
- MADDOZ, Pascual: *Diccionario historico-geografico-estadístico de España y sus posesiones de Ultramar*. Madrid 1849
- MANENT, Albert: El 9 Punt 18 Agost 2002
- VELA, Susanna: *Diplomatari de la Vall d'Andorra Segle XV*. Govern d'Andorra 2002
- ZAMORA, Francisco de: *Diario de los viajes hechos en Cataluña*. (A cura de Ramón Boixareu). Curial Edicions. Barcelona 1973

DUES OBRES D'ART A LA CATEDRAL BASÍLICA DEL SANT ESPERIT DE TERRASSA

Per Francesc PALET i SETÓ

L'any 1912 el famós *altar barroc de la Basílica del Sant Esperit de Terrassa* estava amenaçat de mutilació. La intervenció enèrgica del Centre Excursionista de Terrassa en pro del magnífic retaule de Monpeó, va ser decisiva per a la seva conservació. El senyor Pau Gorina prengué part molt activa en la campanya de sensibilització, per salvar l'altar. El Centre Excursionista publicà un manifest el gener de 1912, signat pels senyors Eduard Giralt, president i Francesc Capella, secretari, en defensa d'aquesta obra artística.

Amb motiu del manifest esmentat, es va promoure l'ajuda de les primeres autoritats artístiques d'aquells anys a Barcelona i de les entitats i organismes més representatius de la nostra ciutat i de fora d'ella. Finalment, gràcies a la intervenció dels terrassencs, senyors Alfons Sala, Francesc Pi de la Serra i Joaquim Vancells, prop del Bisbe de Barcelona, Dr. Laguarda, s'aconseguiria que l'altar restés en el seu lloc, sense modificacions de cap mena.

Veiem, doncs, en Pau Gorina, aquell jove de 24 anys, moure's anguniejat, quan s'adona que davant de l'altar major s'aixeca una bastida per realitzar unes obres. El perill dels fets consumats l'asalta. El Centre Excursionista i els precisos estaments locals i barcelonins, es mouen amb encert.

Heus ací relacionats els personatges i entitats de Barcelona, que s'adheriren a la crida:

Miquel Utrillo, Santiago Rusiñol, Gabriel Alomar, Olegari Junyent, Dionís Cabot, Manuel Rodríguez Codolà, Antoni Gaudí, F. Villa, Eudald Canibell, Salvador Sampere i Miquel, Gaietà de Barraquer, Josep Bori, Josep Puig i Cadafalch, Lluís Domènech i Montaner, Joan Rubió, Jeroni Martorell, M. Pericas, Enric Prat de la Riba, Pelegrí Casades, Mossèn J. Gudiol, Josep Pijoan i Rafael Massó i també entitats com l'Orfeó Català, el Centre Excursionista de Catalunya, l'Ateneu Barcelonès, La Junta Municipal de Museus, el Círcol Artístic de Sant Lluç, l'Associació d'Arquitectes, l'Escola d'Arquitectura i el Círcol Artístic.

Malauradament l'any 1936, va ser trossejat i cremat. Per sempre més irrecuperable.

HEUS AQUÍ un contarsentit inexplicable:

D'una visita a Terrassa del Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, el Sr. Ventura i Gassol pel novembre de 1936, feu un discurs de referència a les bel·leses artístiques que tenim a la ciutat i van poder ser preservades del foc i la destrucció.

Va dir: "*el poble de Terrassa mostrà el seu tremp serè i sabé frenar la brida en el moment que més li bullia la sang dintre de la mateixa revolució. El vostre poble solament cremà allò que era digne de cremar-se*".

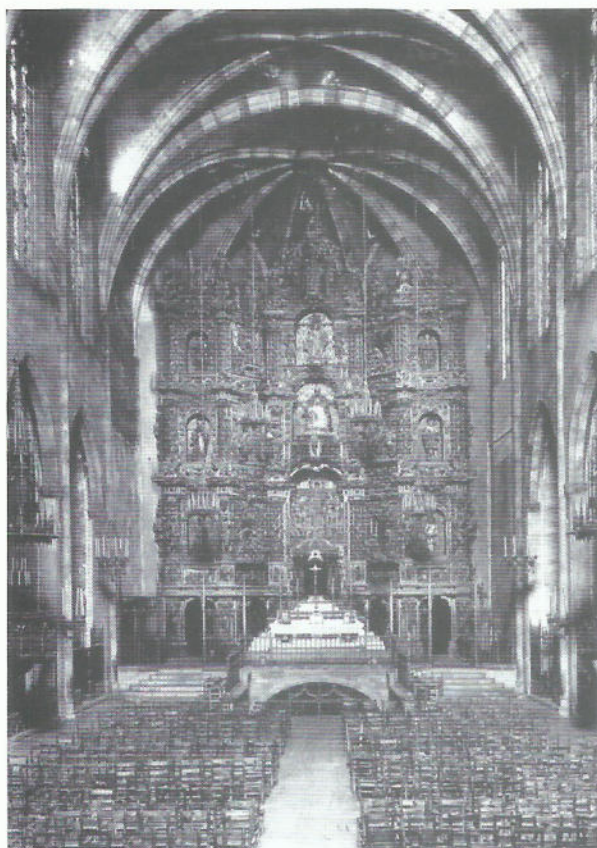

Publicat a la revista "ESTÍMUL" del Grup Excursionista Egara, novembre-desembre de 1936; número 6.

I l'altar Barroc i el grup escultòric del Crist Jacent? Pregunto jo. El Conseller Ventura i Gassol, no sabia de què anava la cosa i va cometre una equivocació majúscula.

Efectivament a les esglésies romàniques de Sant Pere, Josep Rigol i els altres membres de la Junta Municipal de Museus locals, es van jugar el tot per el tot i ho van frenar.

En canvi les destruccions del Sant Esperit, van ser doloroses i irreparables, però pel conseller, es veu que només eren andròmines.

EL RETAULE VELL (1699-1729)
Obra de Joan Monpeó i el seu fill Josep

EL RETAULE NOU, ha ressorgit (1940-49)
Obra d'Enric Monjo i Garriga, escultures i cadirat, Antoni Vila i Arrufat, pintor i Lluís Bonet i Garí, arquitecte.

ALS RETAULES DEL SANT ESPERIT

AL RETAULE VELL

*Mai més veurem la teva gran bellesa
retaule sant del nostre Altar Major,
ni el teu barroc de gràcil gentilesa
perfumat per l'encens i l'oració.
Mai més veurem la triomfal presència*

AL RETAULE NOU

*Salut retaule nou, que la petxina
de l'absis recremat
omple de formes i de llum divina
resplendent com Jesús transfigurat!
Salut retaule nou, que cantes l'alegria*

*de les teves columnes ondulants,
ni els àngels de manyaga corpulència
ni els rostres beatífics dels teus Sants;
ni aquells daurats de grocs i ocres,
ni els clar-oscurs dels teus relleus brunyits
que ens parlaven de mitres i toques,
de místics i d'ascetes escollits.*

*Que a l'embat de la fúria renegada
caigueres a la pira, trossejat,
i el foc d'infern d'aquella turba irada
feia cendres la teva majestat,
mentre fent amb els Sants vils macarulles
cantava absoltes i sacrílegs cants
disfressada amb les albes i casulles
i rient dels teus àngels flamejants.*

*I tu, retaule Sant, mentre mories
dintre de les flames d'una caliu immens,
encara cel amunt l'espai omplies
d'un núvol perfumat de precis i encens.*

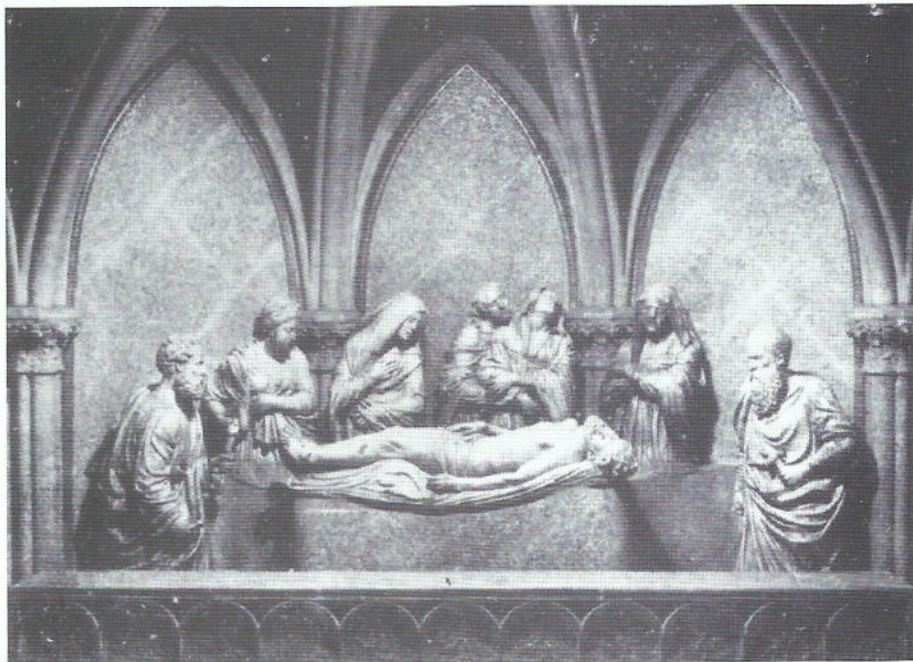
*del temple recobrat
i ets com un psalm petrificat
d'angèlica i eterna melodia.*

*Salut retaule nou, que dóns al cor fidel
la visió beatífica i plena
de la glòria del Cel,
amb la pau tan joiosa i serena
que traspuen els rostres dels Sants
i les verges formoses
i la pura innocència d'infants
de cares xamoses.*

*Salut retaule nou, d'eteris serafins
fent corona a Maria
volant entre els cristalls d'uns violins
i un cel de satalia.*

*Salut retaule nou del Sant Esperit
que el Pare Etern corona!
T'enlaïres cel amunt com un gran crit
que ardidament pregona
que la fe de Terrassa ha ressorgit.*

Alfons Argemí i Torrella (1914-2001)

EL CRIST JACENT

DEL CRIST JACENT:

*a Martí Díez, l'escultor,
a la Junta de Museus i
als socis d'Amics de les Arts*

*Basílica del Sant Esperit.
Respiro el silenci de Déu
sota les superbes voltes.
M'acosto a la capella del Crist
i sostinc un diàleg amb Ell:
el tacte a la fredor del marbre.*

*Amb els meus dits
ressegueixo la ferida
del clau a la seva mà dreta.
Què pensaria l'escultor
en gravar-la a la pedra?
M'adono de la meva petitesa.*

*Aquest col·loqui mut
em reconforta.
M'oblido de tothom i de tot.
Veig només rostres dolorits
de Nicodem, Joan i Josep,
les tres Maries i sobretot
el de la Mare.*

Francesc Palet i Setó

El grup escultòric és obra de l'escultor Martí Díez de Liatzasolo (1544) esculpit en alabastre. Comprèn vuit figures: Josep d'Arimatea; Nicodemus; Sant Joan Apòstol i Maria, mare de Jesús, recolzada en Joan (figures tallades en un mateix bloc) Maria Magdalena; Maria Cleofè; Maria Salomé i la figura de Jesús devallant de la creu.

Destroçat a cops de mall (dijous 30/7/1936) i recollits els trossos i bocins per una ànima caritativa i guardats en un lloc segur. Pensant en una possible reconstrucció.

Per la Festa Major de 1944, l'entitat Amics de les Arts va organitzar una exposició de pintura, dibuix i escultura amb obres dels seus artistes associats i altres artistes convidats i sota la iniciativa de la Junta de Museus, serví el producte de les vendes per sufragar la reconstrucció i el seu nou emplaçament del grup escultòric, obra del decorador anyor Antoni Badrinas i Escudé (novembre 1946).

El text del catàleg d'aquella exposició, és el següent (reproducció literal):

PINTURA Y DIBUJO

<i>Aurelio Biosca - Pintura</i>	<i>J. Vila Puig - De Santiga</i>
<i>Francisco Abelló - Bodegón</i>	<i>Vicente Navarro - Caído</i>
<i>Francisco Abelló - Dibujo</i>	<i>Ricardo Viñas - "Can Poal"</i>
<i>Pedro Viver - Tarde (La Mata)</i>	<i>Higinio Llach - Paisaje</i>
<i>Ramón Cortés - Gitana</i>	<i>Juan Mitjans - Paisaje</i>
<i>Juan Duch - Paisaje</i>	<i>Antonio Alegre - Paisaje</i>
<i>Ramón Camí - Del puerto</i>	<i>J. Baró - Estudio</i>
<i>Pedro Costa - (Torrente Can Aurell)</i>	<i>Francisco Pí de la Serra - Nota</i>
<i>Miguel Costa - Marina (Canet)</i>	<i>Francisco Pí de la Serra - Nota</i>
<i>Antonio Solá - Paisaje</i>	<i>Antonio Boada - "Can Roura"</i>
<i>José Albareda - Flores</i>	<i>Mateo Avellaneda - Dibujo</i>
<i>Jacinto Morera - Ilustración</i>	<i>Juan Segué - Bodegón</i>
<i>Jerónimo Germain - Atardecer</i>	<i>Juan farré - Paisaje</i>
<i>Domingo Moliné - Paisaje</i>	<i>Jaime Closas - San Lorenzo del Munt</i>
<i>Jaime Garriga - De San Pedro</i>	<i>Miguel Pujadas - Contraluz (Santiga)</i>
<i>Jacinto Bassó - Calle Piedad</i>	<i>Salvador Serra - "Can Torras"</i>
<i>J. Vila Arrufat - Patio</i>	<i>Salvador Serra - "Can Carbonell"</i>
<i>Luis M.ª Güell - Paisaje nevado</i>	<i>Francisco Dalmau - Bodegón</i>
<i>José Obiols - Figura</i>	<i>Gaspar Sabaté - Mura</i>
<i>Antonio Badrinas - S'Alguer</i>	<i>Gertrudis Galí - Paisaje</i>
<i>Antonio Badrinas - Bodegón</i>	<i>Manuel Camps - Paisaje</i>
<i>Mariano Espinalt - Bodegón</i>	<i>Pedro Tort - Pintura</i>
<i>Joaquín Vancells - Interior bosque</i>	<i>José Coll - Después de la lluvia (La Mata)</i>
<i>Emilio Armengol - Bodegón</i>	<i>Dario Vilás - Agua-tinta</i>
<i>Domingo Armengol - De San Pedro</i>	<i>A. Antiga - Figuras (agua-tinta)</i>
<i>José Rigol - Composición</i>	<i>Luis Masriera - Dibujos</i>
<i>Antonio Marinello - Marina (Vilasar)</i>	<i>Joaquín Ros - Dibujo</i>
<i>Juan Vancells - Alcinas</i>	<i>Juan Llaverías - Dibujo</i>
<i>Alfredo Opisso - Dibujo</i>	<i>Jaime Mercader - Dibujo</i>
<i>Rafael Benet - Paisaje urbano</i>	<i>J. Durancamps - Pintura</i>
<i>Juan Tobella - Paisaje</i>	<i>Juan G. Junceda - Dibujo</i>
<i>Francisco Domingo - Dibujo</i>	<i>Valentín Castanys - Dibujo</i>
<i>Pedro Prat - Dibujo</i>	

ESCULTURA

- Carlos Armiño - Virgen*
Enrique Monjo - Cabeza de niño
César Cabanes - Maternidad
Miquel Ros - Figura

BIBLIOGRAFIA

PUBLICACIONS PERIÒDIQUES

- ESTÍMUL del Grup Excursionista EGARA, novembre-desembre 1936, núm. 6
- Argemí i Torrella, Alfons. PRIMAVERA, 1a Festa de la Poesia Terrassa. Ràdio Terrassa. 1957
- Palet i Setó, Francesc. ELS HOMES DEL CENTRE: Pau Gorina i Gabarró. ARXIU del Centre Excursionista de Terrassa, núm. 19.1979.
- Palet i Setó, Francesc. EL CRIST JACENT, 46a Festa de la Poesia Terrassa. Associació de Poetes Terrassencs. 2002

LLIBRES

- Alavedra Invers, Salvador. EL PROJECTE Isaïes. Barcelona. Editorial MATEU. 2000
- Cardús i Florensa, Salvador. BELLESES I RECORDS DEL TEMPLE DEL SANT ESPERIT DE TERRASSA. Terrassa. Xarxa de Biblioteques Soler i Palet. 1981, 2a edició
- Domènech i Fargas, Josep Ma. CONSTRUCCIÓ I EMBELLIMENT DE LA BASÍLICA DEL SANT ESPERIT (1593-1993). Terrassa. Editorial ALBADA, S.L. 1993
- Freixa, Mireia. MODERNISME I NOUCENTISME A TERRASSA, núm. 23. Terrassa. Xarxa de Biblioteques Soler i Palet. 1984

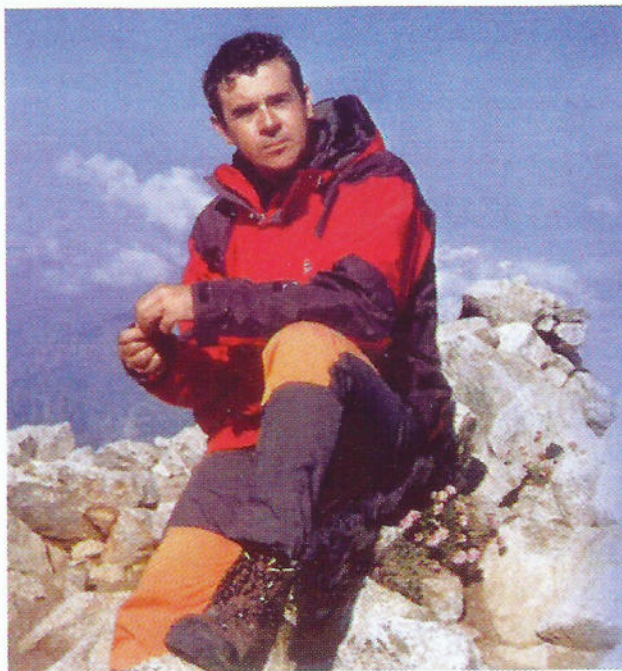
OPUSCLES

- Catàleg exposició per l'erecció de l'altar del Crist Jacent. Amics de les Arts. Terrassa. 1944
- GUIA PER VISITAR LA BASÍLICA DEL SANT ESPERIT DE TERRASSA. Terrassa: Basílica Parroquial del Sant Esperit. Sense data

ADÉU, JAUME

Per Concepció ROSAURA

El dia 28 de juliol, i després d'una devastadora malaltia, el Jaume Rosaura i Raich ens va deixar quan tot just havia fet quaranta-sis anys. Encara que va voler marxar discretament, la seva mort va colpir profundament els que havíem tingut la sort de conviure amb ell, doncs abans ja ens havia commogut la seva vida. Perquè malgrat haver sofert estrepitosos sotracs, el Jaume procurava sempre, sense fer soroll, que les coses rutllessin, que res no fallés i que els que l'envoltàvem estiguéssim bé. I aquesta actitud solidària i volgudament discreta, li donava un encant que, paradoxalment, no el deixava passar desapercebut.

Jaume Rosaura i Raich

Entusiasta company de cordada, apassionat esquiador, incansable en marxes com la Matagalls-Montserrat..., incombustible corredor en BTT, infal·lible a la convocatòria anual del Campament, el Jaume va encomanar la seva passió per la muntanya al seu fill Marc. La Martina, en canvi, només tenia dos mesos quan va morir el seu pare, i per tant, no en va poder gaudir. Però segur que l'Anna, la seva mare, i el Marc, li sabran transmetre aquest preciós llegat.

Des d'aquestes ratlles, el Centre vol manifestar molt especialment a l'Anna, al Marc, a la Martina, a la mare i germans del Jaume, i a tots els seus familiars, el seu més sentit condol, recordant-los que, al Centre, sempre hi trobaran amics.

CRÒNICA

ASSEMBLEA GENERAL ORDINÀRIA DEL 31 DE MAIG DE 2006

A Terrassa, a les vint hores i quinze minuts en segona convocatòria del dia 31 de maig de 2006 en el nostre estatge social, sota la presidència del Sr. Àngel Casanovas i acompanyat dels Vicepresidents Sr. Salvador Vives, Sr. Francesc Muntada, Sr. Enric Prat, el Tresorer Sr. Josep Ma Prat i el Secretari Sr. Josep Ma Escoda, es celebrà l'Assemblea General Ordinària.

Amb assistència de quaranta-sis socis, obre l'assemblea el Sr. President i agraint l'assistència al mateix temps que fa un retret de la poca convocatòria que significa una Assemblea General destinada a que els socis tinguin veu i vot i que sols es compti amb un 1% d'assistència de la massa social.

– Punt 2n. *Lectura de l'acta de la darrera Assemblea*, celebrada el dia 17 de març de 2005. Després de llegida pel Sr. Secretari, és aprovada.

– Punt 3r. *Memòria d'activitats*, els presidents i representants de cada secció exposen les activitats realitzades durant l'any.

Joan Crispí, de la *Secció de Ciències Naturals*.

Ton Grau, de la *Secció de Fotografia*.

Josep Anton Berenguer, de la *Secció d'Alta Muntanya*.

Francesc Suárez, per la vocalia de *Clàssiques, Farigola Kinder i Història*.

Salvador Vives, de la *Secció d'Investigacions Subterrànies*.

Ricard Alegre, del col·lectiu de *Petites Travessades*.

Pilar Mampel, de la *Secció d'Esquí*, que acabant la seva exposició s'acomia com a portaveu de la Secció per donar pas, segons posa de manifest, a gent més jove i amb empena.

El president informa sobre el moviment de socis de l'1 de gener al 31 de desembre de l'any 2005, amb un resultat de 180 baixes i 165 altes. De les 180 baixes corresponen 50 per impagats, 129 per decisió pròpia i una per defunció, en Francesc Fernández i La Mata, el jove mort al Mont Blanch del qual te unes paraules de condol per als seus pares, familiars i amics. També te un record pels recents desapareguts, Tomàs Casanovas i Màs, Francesc Duran i Ullés i Làzaro Ferreiro i Salas.

Amb tots aquests moviments, els deu primers socis de l'Entitat són els següents:

Núm. 1	Josep Cuartero i Cabré
Núm. 2	Joan Girona i Boada
Núm. 3	Jaume Astals i Busquets
Núm. 4	Carles Ballbè i Artigas

- Núm. 5 Àngela Bruguera i Font
- Núm. 6 Cèlia Carles i Soriguera
- Núm. 7 Manuel Planchat i Villacampa
- Núm. 8 Josep Ma Arias i Ventalló
- Núm. 9 Josep Vidal i Canyameras
- Núm. 10 Joan Fontanals i Alegre

A continuació, el president fa una memòria d'actitats realitzades per la Junta Directiva en les que destaca la Diada de Germanor, la Marxa Popular, la Diada de Sant Bernat a la Mola, la Marxa dels Tres Monestirs, la Caminada Infantil, la participació de la Setmana del Medi Ambient, el Dinar de Germanor, la Missa del Gall a la Mola, el Concert de Nadal i la vetllada Poètica, la participació de la Campanya contra la pista de Matarrodona, la participació del Correllengua del 2005, a la Nit de Sant Joan de la baixada de la Flama del Canigó, l'organització del Concurs de Fotografia de renom a nivell nacional i que en aquest moment la Junta a pres molt d'interès en salvar l'arxiu de fotografia antiga, sobretot a de sobre vidre, per aquest afer es compta amb una subvenció de 30.000 € per a digitalitzar-lo. L'organització del Campament de Vacances a Còrsega amb molt d'èxit de participació, èxit que el president atribueix als que fins ara varen ser responsables, el Sr. Joan Llobet i el Sr. Jordi Sales, dels quals vol que consti en acta l'agraïment de la Junta per tota la tasca realitzada en el transcurs de gairebé 15 anys. També es fa una relació d'actes, conferències i cursets realitzats durant aquest curs.

Finalment, felicita i dona gràcies a la Sra. Pilar Mampel, per la seva tasca enfront de la Secció d'Esquí, demanant a l'Assemblea un fort aplaudiment.

– Punt 4t. *Estat de comptes i informe de tesoreria a 31 de desembre de 2005.* El Sr. Josep Ma Prat, tresorer de l'entitat, fa notar que amb comparació d'altres anys, es trobarà a faltar en els resums informatius lliurats als assistents, el pressupost de l'any 2006, el qual es va presentar i aprovar en l'Assemblea Extraordinària del passat dia 22 de desembre, i es limitarà a repasar tot el tancament fins a final d'any que es el que correspon de forma oficial.

L'emissió de quotes i altes de socis sumen 128.203,26 €, en concepte d'altres ingressos 27.401,56 €, amb un resultat de 14.534,62 € de pèrdues.

Fa un aclariment sobre el concepte del resultat negatiu que atribueix a les despeses de refer la teulada, d'actualitzar els impagats de les quotes de socis, del cost de les Eleccions passades, de la renúncia del dipòsit del local del Raval, que segons acord de la Junta no quedava massa ètic per part de l'Entitat que després d'estar un any i mig sense pagar lloguer es reclamès els 1.800 € del dipòsit al propietari, es comptabilitza doncs com a pèrdua. Queda aprovat l'informe de tesoreria.

A continuació el Sr. Josep Ma Prat comunica que molt a pesar seu, ha de renunciar al càrrec de tresorer; és una decisió totalment personal i voluntària, aclarint que és una persona molt neguitosa i nerviosa encara que no es demostri, i pot aguantar tot el dia la seva tasca professional perquè és el que li dona de menjar, però no pot continuar el mateix

neguit a més de les seves hores de treball, pel seu caràcter l'angoixa al fa patir per la seva salut.

Fa notar i vol que quedi molt clar, que la seva dimissió desmenteix totalment a les persones que amb molta mala idea van fer sorrer que ell era una persona imposada per Caixa Terrassa per a controlar els comptes i la marxa de l'Entitat; plegant està molt clar que és mentida.

El president fa una exposició de que la tasca de la Junta Directiva és totalment voluntària, per tant, molt a contracor, la dimissió s'ha d'acceptar, doncs també és voluntària. La Junta ha fet tot el possible per la continuïtat del tresorer, però també és conscient de que primer és la salut.

– Punt 5è, que correspon a *Propostes i Suggeriments*, a la Junta Directiva no se li ha lliurat cap escrit tal com estipula la convocatòria de l'Assemblea.

– Punt 6è. *Precs i preguntes*. Cal destacar que s'actualitzarà la declaració real del nombre de socis a la Federació per tal de que disminuïxi la despesa econòmica.

A preguntes de si tenim algun tipus d'assegurança, es respon que actualment n'hi han dues, una del local per robatori, incendi, vidres, etc., i una altra de responsabilitat per a tots els socis de 900.000 €, aquesta ha entrat en vigor aquest any 2006, doncs l'antiga companyia pel mateix cost era fins a 600.000 € de cobertura, la Junta creu que ha estat una bona gestió aquest tipus de contracte.

Es desestima que el full mensual passi a ser bimensual pel dispendi econòmic que representa cada mes. El Sr. Salvador Vives, vicepresident de l'Entitat i responsable de publicació del full, es fa responsable de que en el termini d'un any, el cost es reduïxi fins un 40%.

El president clou l'Assemblea agraint la presència i encoratjant als assistents a captar nous socis, quant son les 22 hores i 30 minuts del dia 31 de maig de 2006.

ASSEMBLEA EXTRAORDINÀRIA DEL 7 DE NOVEMBRE DE 2006

A Terrassa, a les vint hores i trenta minuts i en segona convocatòria del dia 7 de novembre de 2006, en el nostre estatge social, sota la presidència del Sr. Àngel Casanovas i acompanyat dels Vicepresidents Sr. Salvador Vives i Sr. Francesc Muntada, el Secretari Sr. Josep Ma Escoda, i el president de la Secció d'Esquí Sr. Pere Mesalles, es celebra l'Assemblea General Extraordinària.

Amb assistència de trenta-dos socis, obre l'assemblea el Sr. President d'acord amb el següent Ordre del Dia:

– *Legalització (a nivell fiscal) de la Secció d'Esquí del Centre Excursionista de Terrassa.*

El Sr. President obre l'Assemblea recordant que segons la nova llei del 4 de febrer del 2003, el decret que regula les activitats físico-esportives que es desenvolupen en el medi natural té un termini per dur a terme de 5 anys, i així quedarà suspès el voluntariat i sols les escoles oficials reconegudes són les úniques que poden crear monitors titulats, per tant el termini s'està acabant. La Secció d'Esquí té un equip de competició, uns instructors, uns cangurs pels petits, etc. que són personal llogat i que ha de cotitzar a la Seguretat Social. La Secció d'Esquí viu amb temor d'alguna desgràcia i en que la total responsabilitat recauria sobre el Centre i el seu president.

La Secció d'Esquí demana un NIF independent de l'Entitat, perquè totes les assegurances del personal de la secció imprescindibles per la bona i legal marxa de l'esquí siguin de la seva responsabilitat. Ser una Entitat més dins la Federació d'Esquí, per tant seria el Club d'Esquí Terrassa, del Centre Excursionista de Terrassa.

Com a president manifesta el temor que amb els anys el Centre Excursionista pogués arribar a ser una secció del Club Esquí Terrassa.

El Sr. Pere Mesalles, president de la Secció d'Esquí, exposa la pressió que tenen amb el tema dels monitors i entrenadors contractats, que es paguen oficialment amb talons bancaris i per consegüent tot està cada vegada més seriosament controlat. No es té cap intenció de separar-se del Centre, es pot fer un protocol de col·laboració de per vida davant de notari si l'assemblea aprova la moció. El NIF es demana sols per a temes fiscals i declaracions. Manifesta que la secció d'esquí mou més diners amb 4 mesos que el Centre Excursionista durant tot l'any i això pot cridar l'atenció d'Hisenda tot i ser una Entitat sense ànim de lucre. El Centre podria assumir tota la problemàtica, però seria necessari donar-se d'alta a la patronal i assegurar tota la gent que cobra de manera, diguem, voluntària.

El president intervé per raonar que s'hauria de fer declaracions d'IVA, cosa que fins aquest moment no ens cal, doncs no facturem res, el sistema comptable i fiscal caldria modificar-se, així com les declaracions i l'impost de Societats.

Algun soci present a l'assemblea tem la disgregació o separació en dues entitats.

El Sr. Francesc Muntada, remarca que moltes empreses tenen tres o quatre NIF dependent del departament o secció i el fet de tenir un NIF diferent no significa estar desvinculat de l'empresa. Cal redactar uns paràmetres en que seria necessari que el Club d'Esquí estigui vinculat obligatòriament el Centre Excursionista i si empreses importants funcionen d'aquesta manera, molt més senzill pot funcionar la nostra Entitat. Un jurista davant dels estatuts és el que hauria de dir les possibilitats del canvi que s'exposa.

Segons el Sr. Pere, el NIF sols ha de servir per contractar les persones que s'han de donar d'alta a la Seguretat Social, perquè la llei obliga a fer-ho, seria una empresa que lloga monitors i res més.

S'aprova donar-se d'alta a la patronal per poder assegurar al personal i paral·lelament confeccionar un protocol amb la col·laboració de juristes qualificats perquè el Club Esquí faci servir un NIF i al mateix temps l'Entitat no en surti perjudicada i la secció quedi

vinculada al Centre Excursionista de Terrassa a tots els efectes sense perill de rescissió.

És també de conformitat, doncs així ho demanen el socis presents, que es convoqui una nova Assemblea Extraordinària de l'Entitat per informar dels documents jurídics i protocol·laris confeccionats per desestimar o aprovar la proposta jurídica, quina pot ésser i com es pot desenvolupar sense problemes.

El president clou l'Assemblea amb el convenciment que s'ha de ser prou tolerants, de bona fe i pensar que no passarà res amb un nou NIF, quant són les vint-i-una hores i cinquanta minuts del dia 7 de novembre de 2006.

ACTES CELEBRATS

—Dijous 12 gener: *AÇORES: EXTREM OCCIDENTAL D'EUROPA*. Conferència a càrrec del Dr. Joaquim Montoriol i Pous. L'arxipèlag de les Açores és format per nou illes. La zona és d'una gran inestabilitat geològica amb freqüents moviments sísmics. Les formes volcàniques dominen el paisatge. "El Pico" volcà amb 2.531 m és el punt culminant de l'illa. De gran interès l'aspecte de la geologia i la riquesa de tema zoològic.

—Dijous 26 de gener: *COM MILLORAR LA NOSTRA CAPACITAT ESPORTIVA AMB L'AJUDA DE LA KINESIOLOGIA*. Sessió informativa a càrrec de la Sra. Tònia Cortadelles, metge i kinesióloga de la tècnica americana que molts esportistes han utilitzat, per tal d'augmentar la pròpia concentració i flexibilitat.

—Dijous 9 de febrer: *CERRO TORRE: SOTA ELS VENTS AUSTRALS*. Documental presentat pel Sr. Elies Coll i Bonet, que juntament amb el Sr. Santi Padrós, van efectuar una espectacular escalada de 1.100 m de dificultat i vertigen a una de les muntanyes més belles del planeta.

—Dijous 16 febrer: *9.000 RATPENANTS A SANT LLORENÇ DEL MUNT*. Conferència a càrrec del Sr. Jordi Serra-Cobo. Informació dels darrers estudis sobre ratpenats, que el Dr. porta a terme a l'avenc del Daví en el Parc de Sant Llorenç del Munt i l'evolució de la colònia d'aquest avenc.

—Dijous 23 febrer: *EN BTT PEL SOLSONÈS*. Conferència acompanyada d'una projecció de diapositives a càrrec del Sr. Xavier Fabrés. Recull d'itineraris publicat per l'editorial "Cossetània" per aquesta sorprenent comarca de la Catalunya central. La presentació de la sessió va ser del Sr. Josep Ferré i Grau.

—Dijous 16 març: *ELS FASCINANTS SECRETS DEL DESERT DE LÍBIA*. Sessió a càrrec del nostre consoci el Sr. Enric Soler i Raspall. Explicació del viatge de grans extensions del Sahara, grans solituds corprenedores, com també de plaers amargats de l'art rupestre, com la visita a l'Accaeus. Esperem el seu nou llibre sobre el viatge.

—Dijous 23 març: *NOVA ZELANDA: LES NOSTRES ANTÍPODES*. Els Srs. Miquel Noguera i Margarida Boada, ens presentaren les particularitats d'aquest país de l'altra part del món. Els nostres consocis explicaren les singularitats de la flora única i soprenent com així mateix la fauna. Allí es poden realitzar llargues travessades de muntanya, d'alpinisme i d'esquí amb els itineraris més diversos.

—Dijous 30 març: *PRESENTACIÓ DEL LLIBRE "HISTÒRIA DE L'ESCALADA DE MONTSERRAT"*. L'autor del llibre, el Sr. Josep Fatjó i Gené, presentà aquesta edició de les escalades a Montserrat. Projectió de la pel·lícula titulada "MOSAIC D'ESCALADA" sobre escalades a Montserrat durant els anys seixanta a càrrec del Sr. Jaume Serch de Monistrol. La introducció va ser del Sr. Joan Cerdà.

—Dijous 20 abril: *TAULA RODONA HUMORÍSTICA: EL PEU*. Els components van ser: Mn Josep Ma Ballarin; Srs. Ada Castells, periodista i escriptora; Raimon Escudé, advocat; i Joan Solà, filòleg. Tots ells moderats pel Sr. Jaume Aulet, professor de la UAB.

—Dijous 27 abril: *"ANTÀRTIDA: LA HISTÒRIA DEL CONTINENT"*. Cicle d'audiovisuals a càrrec del Sr. Arnau Ferrer, arqueòleg. Desglossament en 3 sessions. La d'avui, la primera, és una exposició de 2.500 anys de la història del mite, els mapes i els primers navegants.

—Dijous 4 maig: *ANTÀRTIDA (2a Part)*. "La descoberta del continent". Els diferents viatges. Les grans expedicions nacionals. Els caçadors de foques i dels llops marins.

—Dijous 11 maig: *ANTÀRTIDA (3a Part)*. Les expedicions de "l'època heroica". Les indústries baleneres. La cartografia aèria. El repartiment dels espais territorials. L'activitat científica. Els recursos minerals amagats sota el glaç i la protecció ambiental.

—Dijous 18 maig: *CONVERSA, DIBUIXOS I SORTEIG AMB L'EDI*. Conversa i creació en directe de dibuixos a càrrec del Sr. Eduard Torres i Crusat (EDI). Va ser presentat pel Sr. Ricard Ribera.

—Dijous 25 maig: *LHASA - KATHMANDÚ A TRAVÉS DE L'HIMALAIA EN BTT*. Sessió a càrrec dels Srs. Marcel Millanes i Puiggrós i Anna Prat i Ubach. Travessada en bicicleta seguint l'itinerari que enllaça el Tibet amb el Nepal. Visió de cada petit detall i dels poblets de la ruta, com també dels núvols monsònics i de la serralada dels Himalaies.

—Dilluns 29 maig: *CAMINS DE SOBIRANIA: LES LLIBERTATS DE CATALUNYA*. Conferència a càrrec de la Sra. Isabel Novell, fundadora de "Catalunya 2003" i Diputada al Parlament de Catalunya.

—Dimarts 30 maig: *ELS PARADISSOS AMAGATS*. Acte presentat pel biòleg Sr. Miquel Rafa i Fornieles, que presideix l'Àrea de Gestió de la Fundació Territori i Paisatge.

Informació d'una extensa regió ignorada, situada a Nova Guinea i en la qual s'han trobat un seguit d'espècies desconegudes fins ara per la ciència. Sessió que formà part de la XV^a Setmana del Medi Ambient de Terrassa.

—Dijous 1 juny: *ELS BOSCOS MEDITERRANIS I EL REpte DEL CANVI CLIMÀTIC*. Presentació d'un nou acte de la XV^a Setmana del Medi Ambient a Terrassa, a càrrec del Sr. Carles Gràcia, professor d'Ecologia de la Facultat de Biologia de la Universitat de Barcelona. El canvi climàtic està modificant el patrons de temperatura i precipitacions del planeta. La pregunta és: podran sobreviure el nostres boscos en un món més càlid i més sec?

—Dijous 8 juny: *EL VALLÈS OCCIDENTAL I ORIENTAL EN BTT*. Conferència a càrrec dels Srs. Carles Sans i Jordi Vidal de 15 itineraris orientats amb GPS. Presentació del llibre de l'editorial Cossetània per descobrir els paratges naturals del Vallès, amb la inclusió d'un CD amb programació per visionar mapes i poder intercanviar informació entre l'ordinador i el GPS i viceversa.

—Dijous 15 juny: *GALÀPAGOS, WOLF I DARWIN*. Presentació en imatges de vídeo a càrrec dels nostres consocis Srs. Joan Cerdà, Carme Mallofré i Pep Turull, que efectuaren unes immersions per observar el tauró martell i les colònies de llops marins, dues de les espècies més significatives de la vida submarina d'aquestes illes. Espectacle inoblidable i d'alt risc.

—Dimecres 21 juny: *EL PARLAMENT DE CATALUNYA, AHIR I AVUI*. Sessió a càrrec del nostre consoci Sr. Josep Rull i Andreu. Semblança històrica d'aquesta institució des dels seus inicis fins als nostres dies i l'explicació de les seves actuals funcions i organització.

—Dijous 2 novembre: *L'EXCEPCIONALITAT DE MOZART: UN MÚSIC ESTIMAT PELS DÉUS*. Conferència amb il·lustracions musicals, a càrrec del Sr. Miquel Desclot, poeta, en commemoració del 250è aniversari del naixement de Mozart (1756-2006).

—Dilluns 6 novembre: *L'ÀGUILA CUABARRADA, UNA ESPÈCIE AMENAÇADA*. Conferència i presentació de l'exposició a càrrec del Sr. Jordi Prieto, expert en conservació i tècnic de l'àguila cuabarrada.

—Dijous 9 novembre: *EL CLASSICISME VIENÈS: MOZART*. Concert a càrrec de la Sra. Ma Teresa Vert, soprano i el Sr. Daniel Garcia, piano.

—Dijous 16 novembre: *ELS CAMINS DE L'AIGUA*. Sessió a càrrec del Sr. Joan Pallisé i Clofent, director del Servei Meteorològic de Catalunya. Autor del llibre, del títol d'aquesta dissertació, acompanyada de transparències. Localització de fonts naturals a la regió nord-est de les muntanyes de Prades.

—Dijous 23 novembre: *ENVOLTANT ELS MALLOS DE RIGLOS*. Projectió del vídeo realitzat pel Sr. Màrius Ferrer, de l'excursió fi del cycle 2005-06 de les PETITES TRAVESSADES FAMILIARS.

—Dijous 30 novembre: *L'EVOLUCIÓ: LA SOLUCIÓ ABANS QUE EL PROBLEMA*. Presentació a càrrec del Sr. Jorge Wagensberg, director de l'Àrea de Ciència i Medi Ambient de la Fundació "La Caixa". La incertesa de l'ambient augmenta, no es té temps que una mutació per atzar resolgui el problema. La matèria viva pot acumular innovacions supèrflues: seràn solucions a problemas no sorgits encara.

—Dijous 14 desembre: *BALTORO, MUNTANYES DE LLUM*. Sessió a càrrec del Sr. Elies Coll, que ens mostrarà un audiovisual amb l'obertura d'una nova ruta a una de les puntes verges de les Catedrals del Baltoro (Via Reflexes nocturns i 7a) realitzada per set alpinistes catalans i d'entre ells el propi Sr. Coll.

—Dimarts 26 desembre: *38è CONCERT DE NADAL I TRADICIONAL VETLLADA DE POESIA*. Concert de Sant Esteve a càrrec de la Coral LAMARDEBÉ del Centre Social Catòlic, dirigida per la Sra. Teresa Garriga. A l'intermedi lectura a càrrec del nostre consoci Sr. Francesc Palet i Setó d'un recull de poemes del llibre "Els fruits saborosos", de Josep Carner, en escaure's el centenari de la seva publicació.

EXPOSICIONS

—Del 10 al 27 gener: "*MUNTANYES DE CROMOS*". La muntanya en el cromó publicitari. Procedents del fons del "Servei General d'Informació de Muntanya" de les col·leccions publicades des de l'any 1897 fins als nostres dies. Fundació caixa Sabadell.

—Dissabte 13 maig i diumenge 14 maig: *EXPOSICIÓ D'EX-LIBRIS*, d'Alexandre de Riquer i Ynglada, fons de la família Escoda Tobella, cedida especialment com a col·laboració a la IV^a edició de la Fira Modernista de Terrassa. També s'exposà un estudi fet amb fang d'un bust de noia (1897) per l'obra "*LA PRIMERACOMUNIÓ*" de l'escultor Josep Llimona. Col·lecció de fotografies estereoscòpiques de meitat del s. XIX.

—Del 26 maig al 23 juny: *EXPOSICIÓ de FOTOGRAFIES del Sr. FRANCESC MUNTADA*, denominada NATURAL.

—Del 6 al 29 novembre: *L'ÀGUILA CUABARRADA, una espècie amenaçada*. Mostra de 12 plafons, realitzats per la Societat Espanyola d'Ornitologia (SED) i la Fundació Territori i Paisatge de l'Obra Social de Caixa Catalunya.

ACTES SOCIALS

VI CAMINADA INFANTIL DE TERRASSA

Es realitzà el diumenge dia 28 de maig. En aquesta ocasió el recorregut es desenvolupà per la zona de Mura, fent una ruta per diverses fonts de les rodalies.

Aquesta activitat formà part de la Setmana del Medi Ambient de Terrassa.

DIADA DE SANT BERNAT DE MENTHON

El 18 de juny es celebrà la tradicional diada de Sant Bernat de Menthon. Com sempre es va fer una missa al monestir de Sant Llorenç del Munt, oficiada per Mossèn Joaquim Garrit. Es repartiren uns magnífics goigs editats per aquesta celebració i acabada la cerimònia religiosa es va fer la processó pel cim de la Mola i la benedicció dels estris de muntanya. També es realitzà l'escalada col·lectiva a la cova del Drac.

58è CAMPAMENT DE VACANCES

El lloc d'aquesta nova edició del Campament de Vacances del C.E.T. va ser la Vall de Belagua, Izaba, al Pirineu navarrès. Des del 30 de juliol al 14 d'agost, els més de dos-cents participants gaudiren d'uns dies meravellosos a una zona amb cims de més de 2.000m, amb paisatges espectaculars com la Selva Gran, al peu del Txamantxoia, el massís càrstic de Larra, on hi ha un dels avencs més profunds del món: la Sima de la Piedra de San Martín i els barrancs de l'Alt Ezka.

75a DIADA DE GERMANOR i 22a MARXA POPULAR

Diumenge, dia 1 d'octubre. Mura va ser el lloc escollit per a fer aquesta nova edició de la Diada del Centre i de la Marxa Popular, amb més de tres-cents participants. Acabada la Marxa, a la plaça de l'Església de Mura, la Cobla la Principal de Terrassa ens va oferir un concert de sardanes. A continuació es va fer el dinar i un cop acabat, en Miki Giménez ens amenitzà amb jocs i cançons adreçats a tots els assistents.

CURS DE GPS

Del 10 de gener al 6 de febrer es realitzà el segon Curs d'Orientació amb receptors GPS, a nivell d'iniciació amb una assistència de trenta persones. El curs va ser dirigit per Monolo Barcia, tècnic de Senders de l'ECAM de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya. Es van fer 8 classes teòriques i dues sortides pràctiques.

MISSA DEL GALL

Tradicional celebració al monestir de la Mola de Sant Llorenç del Munt.

Més de 150 persones assistiren a la missa oficiada per Mossèn Joaquim Garrit i Rigol. Es repartiren uns goigs-recordatori i es cantaren les típiques cançons nadalenques.

DINAR DE GERMANOR I ACTE D'HOMENATGE

El dia 25 de novembre es celebrarà el dinar d'homenatge i germanor en un conegut restaurant local. En el llevant de taula es procedí al lliurament de les medallas acreditatives als socis, que han assolit enguany els 50 i 25 anys d'antiguitat i fidelitat a la nostra entitat. L'acte va ser molt concorregut de companys i amics.

Els homenatjats en aquesta ocasió, han estat els següents:

Medalles d'or (50 anys)

Ricard Alegre Morillo
Rosa M. Escudé Munill
Jaume Marcet Riera
Marcel Relats Mirosa
Francesc Soler Llamas
Montserrat Tomasa Solsona
Virgili Vera Junyent
Joan Verdera Letosa

Medalles d'argent (25 anys)

Francesc Aura Llargués	Santiago Llobet Oviedo
Antoni Cadevall Vigués	Antoni Llonch Bonhora
Rosa Carreras Fernández	Miquel López Asens
Mercè Casanovas López	Margarida Marquès Tarrés
Joan Codina Boixadera	Montserrat Masip Castillo
Ramon Codinas Fort	Santi Prat Sorribas
Joan Crispí Escursell	Mireia Prat Sorribas
Ferran Escobar Santo Tomás	Andreu Puntí Canton
Conxita Falces Bascompte	Rosa Riera Dalmau
Josep M. Ferran Cabeza	Rosa M. Soldevila Navarro
Xavier Font Munill	Rosa Sucarrats Font
Irene Fustagueras Farré	Montserrat Tintoré Gassó
Enric Carles Gil Martínez	Jaume Valls Droguet
Francesc Granero Torné	Elena Valls Puyol
Jordi Guiu Fusté	Josep Verderi Arcos
David Llobet Oviedo	Francesc Zapater Coma

Abans del repartiment de les distincions, el president del Centre Excursionista de Terrassa es dirigí a tots els assistents fent el següent parlament:

Permeteu-me, abans de res, enviar una afectuosa salutació –testimoni de la solidaritat i la millora que tots desitgem– als amics que per motius de salut no han pogut assistir en aquest dinar de germanor, malgrat el desig d'acompanyar-nos com tantes altres vegades. Permeteu-me expressar també el record imperdurable pels amics i companys que en el transcurs d'aquest any ens han deixat per sempre. En la nostra memòria tenim encara ben vius els moments en què, tots plegats, celebràvem diades com aquestes.

Sempre és una satisfacció participar en l'homenatge d'unes persones amb les quals s'han compartit vivències esportives pròpies de la nostra entitat.

En el cas d'avui, presidir aquest acte conjuntament amb els amics i companys de la Junta Directiva, és un privilegi i un orgull, ja que es tracta de persones amb les quals hem viscut plegats part de la història del Centre Excursionista, que és també una part de la història de la nostra ciutat, perquè al Centre Excursionista de Terrassa, igual que en d'altres entitats, conflueixen passat i present. El referent avui de l'entitat és la ressenya d'unes actuacions i unes circumstàncies viscudes dia a dia des que aquesta fou fundada. Tot aquest conjunt de circumstàncies són les que han de marcar-nos el futur com a entitat, un futur que ha de projectar-se lògicament amb el de la ciutat. Tenim una llarga història de compromís i servei cívic envers la ciutadania i envers aquells que, com vosaltres, han estat abans homenatjats per la seva dilatada fidelitat al Centre i als principis que aquest proclama, i que no són altres que la pertinença i l'amor a la natura.

Hom diu que les grans obres NO es fan amb la força, sinó amb la perseverança. També que fa més qui vol que qui pot. Aquestes són les virtuts que, generosament, jo demano que ofereu al conjunt de l'entitat aquells qui avui heu assolit aquesta xifra màgica i veterana. Us demano que continueu fidels al legítim orgull de fer gran el Centre perquè puguem seguir tots plegats aquesta tasca de divulgar tot allò que tant estimem i que hem après de les ensenyances de la muntanya.

Avui ens hem ajuntat per festejar aquest homenatge i ja som prou veterans tots plegats perquè puguem saber que res no neix per reacció espontània, que res no es fa sol, i que cal participar i aportar el millor de nosaltres, si volem assolir per al nostre Centre Excursionista el compromís d'un futur cívic i integrador per als nouvinguts a casa nostra, per tal que puguin conèixer la nostra geografia i aprendre a estimar la terra i el país que els acull. Si volem que les noves generacions del Centre Excursionista no solament sàpiguen què han de fer, sinó com ho han de fer; si volem instruir-los perquè no sols aprenguin a adquirir, sinó a ser ells mateixos..., ens caldrà l'ajuda i l'experiència de tots nosaltres, ja que ells només podran ser lliures si adquireixen el valor de governar-se la pròpia vida.

Penso que el futur de l'entitat al qual em referia, passa, també, perquè esdevingui una escola de formació humanística i perquè ofereixi les possibilitats d'un esport que no és com els altres, perquè permet adquirir i compartir l'autèntic luxe de les relacions humanes. Tots sabem que fins en la competició més estricta existeix la bonhomia amb el company, però si, a més, en la pràctica normal del nostre esport podem aturar-nos a contemplar i admirar la majestuositat del paisatge i assaborir moments d'íntima complicitat mentre compartim l'aigua, la xocolata i els ganyips, sense haver de pensar o patir per si guanyarem o perdrem la partida, el nostre esport esdevindrà diferent i a l'abast de tothom. Si guanyem, guanyem tots i no cal que ningú no hagi de perdre perquè pugui guanyar l'altre. Només ens caldrà saber-lo adaptar a les nostres possibilitats físiques.

Des de la Junta Directiva així ho entenem, malgrat que comprovem avui les absències

d'alguns homenatjats. Rumiarem d'altres alternatives o opcions, però continuarem amb el desig de no deixar créixer les males herbes, en aquest sender d'amistat que fa anys que anem seguint tots plegats. Desitjo que per molts anys ens puguem retrobar novament en cada una d'aquestes parades del camí per compartir aquests moments, que marquen una fita feliç en la vida de la nostra entitat. Moltes felicitats i que sigui per molts i més anys a tots els homenatjats.

Moltes gràcies.

*Àngel Casanovas i Crespo
President del C.E.T.*

NOTICIARI DIVERS

BIBLIOTECA

Durant l'any 2006 la Biblioteca de l'entitat s'enriquí amb 126 incorporacions entre donacions, adquisicions, intercanvi i subscripcions. El detall de cada adquisició està reflectit al Periòdic Mensual per als socis.

TAULA RODONA "MÉS CATALÀ AL DIARI DE TERRASSA"

Saló d'Actes del Centre Excursionista de Terrassa. 25 d'abril de 2006. Resum del seu desenvolupament:

El President del Centre Excursionista, Àngel Casanovas, amb la sala plena dóna la benvinguda a les persones assistents, fa una síntesis dels objectius de la campanya "VOLEM MÉS CATALÀ AL DIARI DE TERRASSA" i excusa la presència del futbolista Xavi Hernández pel motiu d'haver-se pogut reincorporar al primer equip del Barça, superada la greu lesió que ha patit. Llegeix una carta de suport i d'excusa.

L'advocat i moderador de la Taula, Roc fuentes, fa una breu història de la persecució que ha sofert el català i dels dèficits que avui encara patim. La normalització lingüística té molt camp per córrer. Les veus que manifesten preocupació per una possible pèrdua del castellà a Catalunya estan totalment equivocades. La llengua que cal promoure, com en el cas de Diari de Terrassa, continua essent el català.

El President d'Omnium, Joaquim Morera, explica les gestions i les visites fetes en nom de les quatre entitats promotores de la campanya a diverses personalitats, inclòs l'editor de Diari de Terrassa, el qual avui per avui no té intenció de canviar i deixant entendre que encara no hi ha prou pressió popular.

La lingüista, Neus Escudé, explica la tendència humana vers el mínim esforç que afecta també l'activitat cerebral. Per tant paraules curtes cada vegada guanyen més difusió. En aquesta línia el català no ho té gens fàcil. Afirmar que no hi ha persones bilingües, tothom té una llengua dominant. El paper de la premsa en català és important però només

és una part petita en la promoció de l'ús social del català.

El periodista d'investigació, Xavier Vinader, va explicar la situació de Diari de Terrassa en els anys de la transició. Un diari del "Movimento" va passar de la nit al dia a un diari propietat d'una persona privada. Tot i reconeixent un desenvolupament globalment positiu de Diari de Terrassa en els darrers trenta anys, manifesta que no és fàcil oblidar el seu pecat original. Va deixar oberta la influència dels orígens en la tossuderia en mantenir tot el bloc de notícies íntegrament en castellà.

Seguidament es va desenvolupar un intens col·loqui entre el públic i els membres de la Taula. En diferents graus i en diferents formes tothom es va manifestar a favor dels objectius de la campanya "VOLEM MÉS CATALÀ AL DIARI DE TERRASSA", heus ací un resum de les intervencions. El respecte als drets d'una empresa privada ha de ser compatible amb la llibertat de la ciutadania de reclamar canvis. La campanya és massa educada, s'han pensat mesures més radicals? Un diari que porta el nom de la ciutat i que té una situació efectiva de monopoli ha de ser més sensible a l'idioma del país. L'Ajuntament com institució que representa la ciutat hauria de manifestar també el seu suport a la campanya. Etc. etc.

MARXA EXCURSIONISTA DE VETERANS

Del 15 al 22 d'octubre de 2006

Tots els anys, quan s'inicien les activitats muntanyenques a la tardor, se celebra la Marxa Excursionista de Veterans. Enguany ha tingut lloc l'edició número 33 organitzada per la delegació de Montañeros de Aragón de la ciutat de Barbastre a la comarca del Somontano, seguint el curs dels engorjats i penyasegats del riu Vero. Bell recorregut i bella passejada amb més de mil participants. Dia lluminós després d'una setmana plujosa.

Com tenim per norma, els participants del nostre Centre aprofitem l'avinentsa d'aquesta trobada organitzant pel nostre compte unes sortides turístiques i, si és possible, en espais de muntanya millor que millor.

Fem una petita descripció de l'activitat portada a terme en aquests vuit dies.

—*15 d'octubre.* Desplaçament de Terrassa a Jaca. A la tarda, visita al Monestir de San Juan de la Peña i al de Santa Cruz de Serós.

—*Dia 16.* Excursió al Parc Nacional d'Ordesa. Vam coincidir en el moment culminant que la natura (fagedes, pollancredes i boscos) s'han vestit amb la seva millor vestimenta de tardor, amb els colors ocres, torrats i vermells de les seves fulles, que els vents i freds despullaran ben aviat.

—*Dia 17.* Via Formigal, havíem de pujar al llac d'Artuste amb el funicular i el trenet prou conegut. S'havia acabat la temporada i en vam quedar amb la canya sense peix. Sobre la marxa vam improvisar una visita al llac-barratge de Biou-Artigues que va compensar sobradament la frustració anterior.

Descens de la vall d'Ossau fins a Leruns i per Oloron-Sainte Marie i la vall d'Aspe, el nou túnel de Somport i visita a l'estació mig museo de Canfranc, avui patrimoni reconegut. Retorn a l'hospedatge.

—*Dia 18.* Excursió a la Hoz de Lumbier. Un profund engorjat de parets altíssimes on hi niuen centenars de voltors que veus evolucionar a grans estols. Cent anys enrera, aprofitant l'estret espai al costat dels curs de l'aigua i les alteroses parets de banda i banda, s'hi va fer passar un ferrocarril, avui desmantellat.

Visita del Castell-Museo de Javier (llar d'aquest Sant-Missioner) i el Monestir de Leire.

—*Dia 19.* Excursió al Puerto de Ibañeta, punt d'entrada a la península del Camí de Santiago. Iniciem un recorregut d'aquest camí que la pluja ens va obligar a abandonar a l'arribar a la gran Colegiata de Roncesvalles.

Bona acollida a l'hostatgeria del camping Urrobi. La pluja ens va malmetre el dia. Llàstima.

—*Dia 20.* Trasllat a Jaca al nostre nou hospedatge de Montsó. A la tarda visita a Barbastre i assistència a l'Assemblea de Muntanyencs.

—*Dia 21.* Desplaçament logístic de més de 30 autocars a la sortida de la Marxa de Veterans a la Fuente de Lecina. S'inicia el recorregut seguint el curs del cabalós (després d'uns dies de pluja) del riu Vero que recorre encaixonat en un profund tall, amb parets inabastables a banda i banda. Per salvar els passos d'un costat a l'altre dels curs de l'aigua, s'han muntat uns ponts provisionals amb estructures metàl·liques (n'hi ha 8 o 9) que testifiquen l'eficàcia dels organitzadors. Com també el desbroçament dels marges del camí a seguir. Pels desnivells de pujades i baixades ha resultat una ruta feixuga però ha compensat sobradament per la magnificència de l'orografia i la natura, per l'eficiència i les atencions rebudes en els llocs d'aprovisionament i en la benvinguda i en el dinar de campanya a l'arribada a Alquèzar.

—*Dia 22.* Alguns, visita al castell de Montsó, fortalesa dels templaris i residència de Jaume I infant, i d'altres, visita a Barbastre. I retorn a casa.

A. Garriga i Rius

NOMENAMENT I ALTRES

—*Mes de febrer:* el nostre consoci, Sr. Pau Pérez i de Pedro ha passat a formar part del Comitè Científic de les Muntanyes de la FEAME a proposta de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya. L'objectiu del Comitè és el d'assessorar a clubs i a federacions en els aspectes de la conservació de les muntanyes amb la pràctica dels esports de muntanya. Enhorabona.

—*Trobada VI d'estudiants de St. Llorenç del Munt*: el nostre consoci Sr. Antoni Comellas, de la Secció de Ciències Naturals, va participar el 10/11/2005 amb tres treballs: “Notes sobre flora i fauna”, “Apunts sobre roures i rouredes” i “Apunts sobre la vegetació de les riberes”. Cal destacar la importància d'aquestes ponències.

—La nostra consòcia la Sra. Luci Morera, que va ser guardonada amb el premi del Dep. de Benestar i Família de la Generalitat de Catalunya pel seu treball “MILLOREM LA CONVIVÈNCIA”, de la convocatòria del XXIVè Premi Serra i Moret. La nostra felicitació.

SECCIÓ DE CIÈNCIES NATURALS

GRUP D'ORNITOLOGIA. Sortides.

- 14 de gener: recerca de sons dels mussols a la Serra de l'Obac.
- 25 de febrer: sortida al delta del Llobregat.
- 25 de març: excursió al Montseny.
- 29 i 30 d'abril i 1 de maig: delta de l'Ebre.
- 20 i 21 de maig: los Monegros i el Baix Cinca.
- 17 de juny: del Pla d'Anyella a les Basses d'en Gallissà.
- 15 de juliol: excursió a Can Torrella, Vacarisses.
- 21 d'octubre: Paratge Natural de l'Albera.
- 11 de novembre: Parc Natural del Garraf (observació de l'àliga cuabarrada).
- 25 de novembre: Serra de les Martines i de Galliners.

GRUP DE BOTÀNICA. Sortides.

- 22 de gener: sortida a Sant Pere Sacama.
- 11 de febrer: plans de Can Amat i Can Roca.
- 26 de febrer: Montserrat, regió dels Frares Encantats.
- 12 de març: serra de les Garces i Els Emprius.
- 9 d'abril: excursió de la Barata al Turó de la Cardina.
- 14 de maig: excursió de la Torre de l'Àngel a l'Alzina del Sal·lari.
- 18 de juny: la Vall d'Eyne (Cerdanya francesa).
- 17 de setembre: sortida a Montserrat per a observar la belladona.
- 26 de novembre: les valls del Montcau-Pont de Vilomara (torrent del Flequer).

GROTTE DE NIAUX

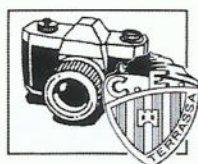
El dia 10 de juny es programà aquesta interessantíssima excursió a aquesta cavitat

de l'Ariège, prop de Foix (França) i també al Parc de la Prehistòria.

CURSETS

La nostra Secció va organitzar del dia 23 de maig al 3 de juny, un curset sobre LES PLANTES I ELS SEUS USOS. El curs va anar a càrrec de la prestigiosa etnobotànica Ma Àngels Bonet.

Del 23 al 28 d'octubre, l'especialista Manuel Tabarés va dirigir un CURS D'INTRODUCCIÓ A LA MICOLOGIA.

SECCIÓ DE FOTOGRAFIA

SORTIDES

— 11 i 12 de febrer: Valls dels rius Valldarque, Pujals, Abella i torrent de Fonguera (Alt Urgell i Pallars Jussà).

— 25 i 26 de març: Congost de Fraguerau (Montsant).

— 29, 30 d'abril i 1 de maig: Parc Natural i Reserva de la Biosfera de les Bardenas Reales (Navarra).

— 13 i 14 de maig: Girona Tamps de Flors.

— 3 i 4 de juny: Vadiello i Riglos (Alt Aragó).

— 1 i 2 de juliol: Llac de les Bulloses i Pic del Carlit (Alta Cerdanya).

— 9, 10 i 11 de setembre: Albarracín.

— 12, 13, 14 i 15 d'octubre: Foret d'Issaux.

— 18 i 19 de novembre: Castells de Gaià.

— 17 de desembre: Castell de Castellcir (Vallès Oriental) i dinar de germanor a Collsuspina.

CURSOS

Dels dies 8 de maig al 26 de juny es realitzà l'onzè CURS DE FOTOGRAFIA, amb 8 classes teòriques i dues sortides de pràctiques. El curs va estar dirigit per Francesc Muntada.

Del dia 3 de novembre al 17 de desembre es va fer un altra curset, aquest sobre TÈCNiques AVANÇADES. Van ser 6 classes teòriques i una sortida. També va anar a càrrec d'en Francesc Muntada.

TERTÚLIES FOTOGRÀFIQUES

Dos cops al mes, menys l'agost, els membres de la secció es reuneixen al seu estatge

per compartir i discutir coneixements i activitats fetes en el camp de la fotografia. També es programen les sortides previstes.

SECCIÓ D'EXCURSIONISME

VOCALIA DE SENDERS

Es realitzaren les sis sortides corresponents al 2006 de les CAMINADES PEL PARC NATURAL CADÍ-MOIXERÓ (2a part). La clausura va ser el dia 18 de juny i acabà amb un dinar de germanor.

Per l'octubre s'inicià el CAMÍ DEL NORD O DEL CANIGÓ (GR-83), de 9 sortides, tres d'elles efectuades aquest any. L'inici va ser el dia 22 d'octubre a Mataró.

PETITES TRAVESSADES FAMILIARS

La primera sortida de l'any va ser la tradicional visita a un pessebre vivent, en aquesta ocasió a Ardèvol (15 de gener). Següents sortides:

- Vall de la Llacuna (12 de febrer).
- Serra de Finestrelles (26 de març).
- Camarasa (9 d'abril).
- Curs del riu Ges, a Osona (14 de maig).
- Mallos de Riglos (3 i 4 de juny).

Després del període d'estiu, el dia 24 de setembre es reprenqué la programació, anant a Prat d'Aguiló i el Puig de Comabona. I fins acabar l'any, les sortides van ser:

- Vall de Camprodón (29 d'octubre).
- Puigsacalm (19 de novembre).
- 17 de desembre. Tradicional sortida de les "neules". Es va anar del Monestir de Montserrat fins a Collbató.

VOCALIA DE CLÀSSIQUES. Sortides:

- 21 de gener: Serralada de Marina.
- 28 de gener: Les torres d'Aigües de Terrassa.
- 11 de febrer: Serralada del Litoral.
- 5 de març: Centelles-Aiguafreda.
- 8 d'abril: Ruta prehistòrica a la Roca del Vallès.
- 7 de maig: Carcaixells d'en Cama i el Montclar (Baix Empordà).
- 27 de maig: Castell de Burriac.
- 10 de juny: Vilada-Nou de Berguedà.

VOCALIA D'HISTÒRIA

—Es programà un cicle sobre camins històrics de la Serra de Galliners, en vuit sortides programades. La primera va ser el 4 de febrer (de Terrassa a Sant Cugat del Vallès) i la darrera, el 17 de juny (camí de Rubí a Cerdanyola del Vallès).

—El 29 de gener s'inicià un cicle d'excursions anomenat La Via Mercadera, que comunicava Barcelona amb Lleida. En total van ser 7 etapes.

—Durant els mesos de juliol i agost, s'organitzaren cinc passejades per diversos punts de la ciutat de Barcelona per conèixer part de la seva història.

—També s'organitzaren 9 sortides per a conèixer el nostre patrimoni històric.

SECCIÓ INFANTIL I JUVENIL

FARIGOLA-KINDER

Amb la intenció d'iniciar els petits de la casa en el món de l'excursionisme, s'organitzà aquest cicle d'excursions matinals. La primera sortida s'inicià el dia 5 de febrer, anant a la Cova del Drac i Ses Corts. Seguiren fent-se una excursió cada mes (menys el període d'estiu), acabant l'any amb una excursió a la Font de la Portella, el dia 17 de desembre. En total foren 9 sortides fetes durant el 2006.

SECCIÓ D'ALTA MUNTANYA

CURS D'EXCURSIONISME

Durant aquest any 2006 s'ha continuat realitzant el curs d'Excursionisme, dirigit als joves de 14 a 17 anys. El programa ha estat l'habitual al realitzat els darrers anys. De gener a juny es feren les 12 classes teòriques i les 10 sortides corresponents al 37è curs i a partir de l'octubre s'inicià el 38è curs, fent-se durant aquest període 4 classes teòriques i 2 sortides.

CIM-TRAÇA

Cim-Traça és un grup de gent jove, aficionada a la muntanya. El 2006 es van fer un total de vuit sortides (muntanya, descens d'engorjats, via ferrada, orientació, alpinisme, escalada i esquí). L'organització de les sortides es fa conjuntament entre tots els components del grup.

CURS D'ESCALADA EN ROCA

Es desenvolupà des dels dies 12 d'octubre al 2 de novembre. Van ser un total de quatre teòriques i 3 sortides de pràctiques. El curs va ser dirigit per Josep Antoni Berenguer i la col·laboració d'Àlex González.

ESQUÍ DE MUNTANYA I CICLE D'ASCENSIONS PIRINENQUES

Durant aquest any 2006 es van fer un total de 8 sortides d'esquí de muntanya i 6 sortides del cicle d'ascensions pirinenques: Pic de l'Abeillé, crestes Balaitous-Fronnelles, Margalida-Tempestats, crestes Munia-Troumouse, Forcanada i Cotiella.

9a DUATLÓ D'ALTA MUNTANYA DE CATALUNYA

El dia 22 d'octubre es realitzà la novena Duatló d'Alta Muntanya que, com a les darreres edicions, la participació va ser molt nombrosa, superant els vuit-cents participants.

La Duatló d'Alta Muntanya que organitza la S.A.M. té un recorregut de 40 km i un desnivell acumulat de 1900 metres. La sortida es fa des de Queralbs. Els primers onze quilòmetres es fan en BTT fins a Fontalba. A partir d'aquest punt ve la cursa de muntanya, pujant al Puigmal i tornant a Fontalba (18 km). D'aquí, altre cop en BTT, es retorna a Queralbs.

SECCIÓ D'ESQUÍ

34è CURS D'APRENENTATGE I PERFECCIONAMENT D'ESQUÍ ALPÍ I 10è CURSET D'SNOWBOARD

A les pistes de la Masella es van realitzar aquests cursets, de 6 classes, des del dia 14 de gener al dia 19 de febrer, en dos grups: els del dissabte i els del diumenge. A la darrera sessió, a la mateixa estació d'esquí, es va fer el lliurament de premis i diplomes.

15è TROFEU CIUTAT DE TERRASSA I TROFEU ADRIANA TAULER I 10è PICAROL DE NEU

Igualment a la Masella, els dies 11 i 12 de febrer es va fer la combinada femenina de categoria infantil II i puntuable per la 23a Lliga Catalana de Clubs d'Esquí Alpí Infantil, que és una cursa autonòmica oberta per a puntuar punts RFEDI. Van participar-hi 75 nois i 67 noies. El cooredor del CET Bernat Berini va guanyar les dues proves d'slalom gegant.

Eduard Font va ser segon al gegant i Laura Prieto tercera a l'slalom

I la setmana següent, concretament el dia 18 de febrer, es va fer la desena edició del Picarol de Neu, de categoria aleví i especialitat gegant. Van ser 320 els nens entre 7 i 10 anys que hi van participar.

CORREDORS DEL C.E.T. ALS EQUIPS NACIONALS I A L'EQUIP DE COMPETICIÓ DE LA FEDERACIÓ CATALANA

Els nostres associats Pol Carreras, Jordi Berini, Maria Vila i Clàudia Carreras, van formar part de l'equip nacional, i Carlota Vila, Marta Tiana, Telva Somoza, Laura Prieto, Bernat Berini, Eduard Font, Salvador Triola i Antoni Portas, ho van fer a l'equip de Tecnificació de la Federació Catalana de'Esports d'Hivern.

CURSA SOCIAL

El dia 1 d'abril, a la Masella, es va fer la Cursa Social. Un cop acabada la Cursa es va fer un dinar i va haver-hi sorteig de regals.

CLOENDA DE LA TEMPORADA 2005-2006

El dia 19 de maig, al nostre estatge del CET, es va fer l'acte de clausura de la temporada d'esquí. Es van repartir els premis de la Cursa Social, es projectaren vídeos i es va fer un piscolabis per a tots els assistents.

33a BENVINGUDA A LA NEU

Com ja és tradicional cada any per aquestes dates, el dia 18 de novembre es va fer la tradicional benvinguda a la neu, temporada 2006-2007, a la plaça del Vapor Ventalló. Es va fer la presentació de la temporada, una exposició d'activitats i una reunió amb els pares dels participants dels equips de competició.

SECCIÓ D'INVESTIGACIONS SUBTERRÀNIES

ASSEMBLEA GENERAL REGLAMENTÀRIA

El dia 21 d'abril es celebrà l'Assemblea General Reglamentària. Presidida per Jaume Casanovas i Coma i amb l'assistència de vint-i-dos membres de la secció, l'Assemblea començà amb la lectura de l'acta de l'anterior, la qual fou aprovada. Després es llegí un resum de les activitats fetes el 2005 i es presentà l'estat de comptes. La constitució de la nova Junta quedà de la següent manera:

President: Jaume Casanovas
Vicepresident: Santi Samper
Secretari: Guillem Villagrasa
Tresorer: Juan Ramón Cantano
Biblioteca: Gemma Pirla
Material: Queralt Altimira i Marc Pirla
Publicacions: Adelaida Bosch
Vocals: Olga Tejero i Francesc Aljama

A continuació, Jaume Casanovas presentà el programa per l'any 2006 i immediatament, per acabar, es passà a l'apartat de precs, preguntes i suggeriments on cal destacar la resolució de triar, ordenar i arxivar molts llibres emmagatzemats al local de les seccions d'Alta Muntanya i Excursionisme. També es parlà d'ordenar i cedir -si s'escau- del material bioespeleològic que es té guardat. Un altra tema va ser l'intentar fer uns cursos de formació, a nivell intern, i d'instal·lació de cavitats. El darrer tema va ser el referent a les condicions legals a l'hora de fer qualsevol curs i que tots aquells membres de la SIS que hi participin, tinguin el Curs d'Iniciació a Tècnic de l'Esport.

ACTIVITATS DE L'ANY 2005

— Varis membres de la Secció van participar al CURS D'INICIACIÓ A TÈCNIC DE L'ESPORT en les especialitats d'Espeleologia i de de Canons i Engorjats, organitzats a Barcelona pel Consell Català de l'Esport. Aquest cursos han estat subvencionats al 100% per la SIS.

— XV PREMI MN. NORBERT FONT I SAGUÉ, modalitat de divulgació. A l'onzena Trobada d'Espeleòlegs de Catalunya, la SIS va obtenir el premi de divulgació pel treball "Projecte pel Catàleg de Cavitats de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac".

— ESPELEOKINDER. Es van fer 6 sortides de la que va ser la 14a temporada.

— CAMPANYA ESPELEOLÒGICA A PICS D'EUROPA. A l'igual que l'any anterior, es va fer la campanya a la zona de Moñetas, al massís central de Pics d'Europa.

— 44è CURSET D'INICIACIÓ A L'ESPELEOLOGIA. Es realitzà durant els mesos d'octubre i novembre. Els inscrits van ser 18, dels qual, 14 foren aptes. La conferència final la va fer en Jordi Icart, del Grup d'Investigacions Espeleològiques de Granollers amb un audiovisual sobre l'Avenc de la Bargadera, a la Vall d'Aran, i actualment el més fons de Catalunya.

— Es seguí fent les programacions del DIMARTS A LA FRESCA (mes de juliol), amb cinc sortides nocturnes per cavitats de la rodalia. També, com cada any, es programà el CICLE NADALENC.

Secció d'Investigacions Subterrànies del Centre Excursionista de Terrassa

ESPELEOKINDER 2006

—LA BARBOTERA (Serra de l'Obac) 19 de gener. La idea d'explorar aquesta coneguda surgència de la nostra muntanya feia anys que ens duia de cap, fins que decidirem explorar-la amb la mainada, no fou possible fer l'exploració ni de bon tros, doncs les pluges havien fet pujar el nivell de l'aigua a l'interior de la cavitat fins quasi a besar l'exterior. Ens conformarem en visitar el proper avenc de l'Endaló i també la veïna surgència de la Pedregosa.

—LA BARBOTERA (Serra de l'Obac) 23 d'abril.

Aquest cop sí que es pogué visitar una part de la cavitat, almenys fins la primera sala espaiosa, abans de davallar el ressalt que condueix al pis inferior que encara estava totalment abnegat d'aigua, tot i haver passat alguns mesos des del nostre primer intent. També profitarem la sortida per tornar a visitar la Pedregosa, aquest cop quasi seca.

—LA MENTIROSA DE MONISTROL (Montserrat) 21 de maig.

Talment com si ens hagués agafat una dèria per les surgències del nostre país, tornem a una cavitat on hi trobem aigua. Aquest cop l'entrebanc ens el posaren els esbarzers que cobrien tota l'entrada d'aquesta cavitat montserratina; la resta de l'exploració es feu a plaer, doncs no suposà cap dificultat la visita a aquesta cavitat tret de les dimensions de la galeria que no sempre són còmodes per als adults.

—COVA GRAN DE LES FOGUEROSES (Sant Llorenç del Munt) 9 de juliol.

Ben cert és que en temps de forta calor és millor anar a Coves prop del mar per poder refrescar-se, doncs la suada que ens proporcionà el diumenge calorós com fou, ens deixà ben baldats. La cova valia la pena, doncs amb el seu ambient frescal ens ajudà a refer-nos de cara el camí de tornada.

—COVA DE LA SENSADA (Igualada) 22 d'octubre.

Fins a la comarca de l'Anoia ens vam desplaçar per tal d'explorar una de les cavitats més espaioses que podem trobar en aquesta comarca, amb unes dimensions espectaculars que fan d'aquesta cova la més voluminosa de la contrada. La cavitat davalla fins als -60m amb unes amplades que oscil·len entre els 15 i 30 m. L'alçada és més irregular i mentre en algun tram cal anar un xic arrupit, en d'altres es superen els 5 m. La gran galeria descendent té una obertura a l'exterior però ben petita; sort que per la gent de les rodalies és força coneguda.

—COVES D'EN CARNÉ (Sant Llorenç del Munt) 8 de desembre.

Una curta matinal donà fi aquest 14è cicle de sortides familiars d'espeleologia. La visita a aquesta cova de Sant Llorenç Savall va servir per conèixer una mica més la fauna cavernícola, sobretot de la fragilitat d'aquest medi tantes vegades amenaçat. Poguérem observar els isòpodes cavernícoles "Stenasellus Virei", típics de les cavitats amb tolls d'aigua permanent.

Xavier Badiella

L'AVENCÓ DE LES FEIXES. ENTRE PAGESOS I MENESTRALS

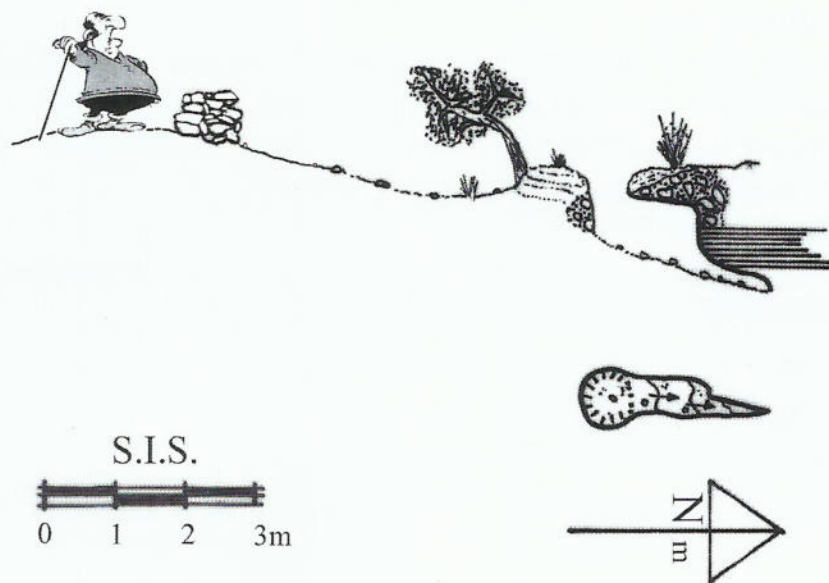
La proximitat de petits forats i avencs amb construccions de pedra seca evidencia, sens perjudici d'altres consideracions de més volada, la bona convivència entre forats, pagesos i menestrals. A primer cop d'ull pot semblar una afirmació poc entenimentada, però es digui el que es digui, el forats sempre fan de mal guarnir. Semblaria com si mai no s'acabés la feina de tapar-los, especialment quan el pagès té ocupacions més –diguem-ne– de l'ofici. Això sense tenir en compte el daltabaix físic i moral que pot arribar a representar menystenir algun d'aquests forats, amb caigudes despreocupadament verticals de conseqüències pregonament doloroses. Però no patiu que aquest no seria el cas que ens ocupa, tot i que no és cosa de jugar a la gallineta cega amb l'avencó.

AVENCÓ DE LES FEIXES

Sant Llorenç de Munt / Castellar

Topografia de Jordi Guillemot

Cota 530m aprox.

Com l'altre dia, en parlar de l'avenc del Solei d'Aguilar, l'avencó de les Feixes representa una d'aquestes capricioses anomalies sobre el terreny, mostrant esclatxes allà on normalment hi podrien haver crescut, amb una certa folgança, un bon grapat de romanins i farigoles prenent el sol amb aires de temporada turística. Però heus aquí que la naturalesa és tossuda, i reivindica un espais esfondrats i plenament desocupats

que, a despit dels matolls estàtics, nosaltres sí podem visitar. En qualsevol cas, voldria insistir a desmentir certes afirmacions falsament atribuïdes a la gent del camp, en el sentit de difondre rumors sobre dimonis i monstres repugnants que, de tanta lletjor, s'acabaven refugiant en els caus més profunds de la terra, desvetllant sovint sentiments d'hostilitat humana envers aquests espais, de forma gairebé innata. Si bé és cert que els forats, avencs i coves potser no es saluden efusivament amb els pagesos ni tampoc es donen la mà per dir-se bon dia, no és menys cert que el respecte mutu ens ha arribat intacte, i encara ha d'arribar el dia que trobem a faltar cap dels seus membres, a excepció feta d'alguns forats versemblantment obscurs i capficats a mantenir un presència més aviat difusa. Amb tot això, heus aquí que vaig presentar les meves credencials davant l'avencó i aquest es va identificar sense més problemes. Convé prevenir als espeleòlegs més entusiastes que, per molta empenta que hi posin, no passaran de embrutar-se les botes.

SITUACIÓ. Partint de l'esplanada de Les Arenes, caldrà pujar per la font del Carme, seguir amunt pel costat de la cova Dos Forats, deixar enrere la torre elèctrica REE, i pujar carena amunt fins a trobar el primer trencall a la dreta, que nosaltres seguirem. Baixant pel corriol carener, aviat deixem a la nostra dreta un petit promontori i a mà esquerra apareix un rocater. Baixant perpendiculars uns quaranta metres pel pedregar, trobarem les feixes i l'avenc, dins el bosc.

DESCRIPCIÓ. A la boca de 0,5 x 0,8 metres, el segueix un pouet amb un migrat metre de profunditat que dóna pas a una rampa de direcció nord, d'uns tres metres de recorregut. Tot plegat suma allò que les últimes tendències geològiques més agosarades qualificarien de "paperera càrstica", tot i que jo prefereixo anomenar-lo com el que és: un forat "dret i ben plantat".

Jordi Guillemot Marcet

